

MİLLET MECLİSİ

TUTANAK DERGİSİ

89. Birleşim

8 . 4 . 1965 Perşembe

İçindekiler

	Sayfa		Sayfa
1. — Geçen tutanak özeli	172	İçerisinde bulunduğu iddia ve isnatlarının gerçek olup olmadığı hususunu incelemek üzere Anayasanın 88 nci maddesi gereğince bir Meclis Araştırma Komisyonu kurulmasına dair önergesi (10/20)	174
2. — Gelen kağıtlar	173	4. — Cumhuriyet Senatosu Bingöl Üyesi Sabri Topçuoğlu'nun 262 sayılı Kanunla geçici bir madde eklenmesi hakkındaki kanun teklifinin İçtüzüğü'nün 36 nci maddesi gereğince gündeme alınmasına dair önergesi (4/415, 2/415, 2/486)	174
3. — Yoklama	173	5. — Vazife ile yurt dışına gidecek olan Dışişleri Bakanı Hasan Işık'ın dönüşüne kadar kedisine Devlet Bakanı ve Başbakan yardımcısı Süleyman Demirel'in vekillik edeceğine dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/1162)	174:175
4. — Bakanlık Divanının Genel Kurula sunuşları	173	6. — Kurban Bayramı dolayısıyla 10 Nisan Cumartesi gününden 20 Nisan Salı gününe kadar tatil yapılmasına dair siyasi partiler grup başkanlarının önergesi	175
1. — İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, Bina kiralari kanunu tasarısının, önemine binaen, Siyasi partiler kanunu tasarısından hemen sonra görüşülmesine dair gündem dışı demeci	173:174		
2. — Giresun Milletvekili İ. Etim Kılıçoğlu'nun, İstanbul Emniyet Teşkilâtında kaçakçılık, hırsızlık, uyuşturucu maddeler, beyaz kadın ticareti ve bunlarla ilgili konularda inceleme yapmak üzere, Anayasanın 88 nci maddesi gereğince kurulması kabul edilen Meclis Araştırma Komisyonuna üye seçimi (10/19)	174		
3. — Antalya Milletvekili İhsan Ataöv'ün, Devlet Radyosunun TRT Kanunu hükümlerini ihlâl edici tarafsız radyo olmaktan çıkıcı partizan bir davranış			

5. — Görüşülen işler

1. — Cumhuriyet Senatosu Kastamonu Üyesi Ahmet Nusret Tuna'nın, Anayasayı ihlâl suçundan Yüksek Adalet Divanıca hamkûm edilenlerin cezalarının kısmen affı hakkındaki 78 sayılı Kanununun 2 nci maddesine bir fıkra eklenmesi hakkındaki kanun teklifine dair Cumhuriyet Senatosu Başkanlığı tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosunca yapılan değişiklikler hakkında Millet Meclisi Adalet Komisyonu raporu (Millet Meclisi 2/771; Cumhuriyet Senatosu 2/152) (Millet Meclisi S. Sayısı : 814 e 1 nei ek, Cumhuriyet Senatosu S. Sayısı : 554) 175:176

2. — Millî produktivite merkezi kuruluş kanunu tasarısı hakkında Cumhu-

riyet Senatosu Başkanlığının ret tezkesi ile Millet Meclisi Geçici Komisyon raporu (Millet Meclisi 1/321. Cumhuriyet Senatosu 1/437) (S. Sayısı : 532 ye 1 nei ek) 176:180

3. — Devlet personel meslek teşekkülleri kanun tasarısı hakkında Cumhuriyet Senatosu Başkanlığı tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosunca yapılan değişikliklere dair Millet Meclisi Geçici Komisyon raporu (Millet Meclisi 1/546; Cumhuriyet Senatosu 1/434) (S. Sayısı : 543 e 1 nei ek) 181:187

4. — Siyasi Partiler kanunu tasarısı ile Adana Milletvekili Kasım Gülek ve Kemal Sarıbrahimoğlu'nun, siyasi partiler kanunu teklifleri ve Geçici Komisyon raporu (1/560, 2/378, 2/591) (S. Sayısı : 527) 187:189

1. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

Birinci Oturum

Yapılan yoklama sonucunda çoğunluk olmadığı anlaşıldığından Birleşime bir saat ara verildi.

İkinci Oturum

İstanbul Milletvekili Oğuz Oran, İstanbul Valisi Niyazi Akı'nın İstanbul Belediyesi bütçesinin gelir kısmını kısıntıya uğratarak ve gider kısmını da aynen onamasının yaratacağı güçlükler ve yapılan itirazın neticelenmesine kadar Hükümetçe tedbir alınması konularında gündem dışı demeçte bulundu.

Giresun Milletvekili İ. Etem Kılıçoğlu'nun, İstanbul Emniyet Teşkilâtında kaçakçılık, hırsızlık, uyuşturucu madde, beyaz kadın ticareti ve bunlarla ilgili konularda inceleme yapmak üzere, Anayasanın 88 inci maddesi gereğince kurulması kabul edilen Meclis Araştırma Komisyonuna üye seçimi, henüz partilerden adayların bildirilmediği ve bu konuda bir grupun vâkı itirazının Başkanlık Divanıca tetkik edilmek-

te olduğu bildirilerek, gelecek birleşime bırakıldı.

Antalya Milletvekili İhsan Ataöv'ün Devlet Radyosunun TRT Kanunu hükümlerini ihlâl edici tarafsız radyo olmaktan çıkıp partizan bir davranış içerisinde bulunduğu iddia ve isnatlarının gerçek olup olmadığı hususunu incelemek üzere Anayasanın 88 nci maddesi gereğince bir Meclis Araştırma Komisyonu kurulmasına dair önergesi, üzerinde yapılan görüşmelerden sonra, adı geçen önerenin görüşülmesi ve oylanması hususlarının Anayasaya aykırı olup olmadığına tesbiti için Anayasa Komisyonuna havalesine dair verilen önergeler kabul olundu.

8 . 4 . 1965 Perşembe günü saat 15.00 te toplanılmak üzere (Saat 18.35 te) Birleşime son verildi.

Başkan
Başkanvekili
Ferruh Bozbeyle

Kâtip
Yozgat
Veli Uyar

Kâtip
Kastamonu
Sabri Keskin

2. — GELEN KAĞITLAR

Teklifler

1. — Erzurum Milletvekili Nihat Diler'in Milletvekili Seçimine dair 306 sayılı; Şehir ve kasabalarda mahalle muhtar ve ihtiyar heyetleri teşkiline dair 4541 sayılı Kanunda değişiklik yapan 287 sayılı; Köy kanununda değişiklik yapılmasına dair 286; İdarei Umumiyei Vilâyat Kanununda değişiklik yapılmasına dair 306 sa-

yılı; Belediye Kanununda değişiklik yapılması hakkında kanun teklifi (2/831) (İçişleri, Adalet ve Anayasa komisyonlarına.)

2. — Eskişehir Milletvekili Şevket Asbuzoğlu ve 10 arkadaşının, Eskişehir'de Anadolu Üniversitesi adı ile bir Üniversite kurulması hakkında kanun teklifi (2/832) (Millî Eğitim ve Plân komisyonlarına.)

BİRİNCİ OTURUM

Açılma saati : 15,00

BAŞKAN — Başkanvekili Ferruh Bozbeyli

KÂTIPLER : Sabri Keskin (Kastamonu), Veli Uyar (Yozgat)

BAŞKAN — Millet Meclisinin 89 neu Birleşimini açıyorum.

3. — **YOKLAMA**

BAŞKAN — Otomatik cihazla yoklama yapılacaktır. Sayın üyeler lütfen kabul düğmelerine basınlar.

(Yoklama yapıldı.)

BAŞKAN — Yoklama işlemi bitmiştir.

Çoğunluğumuz vardır, müzakerelere başlıyoruz.

4. — **BAŞKANLIK DİVANININ GENELKURULA SUNUŞLARI**

1. — *Istanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, Bina kiralama kanunu tasarısının, önemine binaen, Siyasi partiler kanunu tasarısından hemen sonra görüşülmesine dair gündem dışı demeci,*

BAŞKAN — Gündem dışı iki arkadaşımız söz istemişlerdir, kendilerine sırasıyla söz veriyorum. Buyurun Sayın Şinasi Osm.

ŞİNASI OSM (İzmir) — Yarın konuşmak istiyorum efendim.

BAŞKAN — Peki efendim.

Sayın Reşit Ülker, buyurun efendim, kira kanunu ile ilgili konuşmalarını yapacaklar.

REŞİT ÜLKER (İstanbul) — Çok muhterem arkadaşlarım, Anayasa Mahkemesinin kira kanununun 2 neu ve 3 neu maddelerini iptal etmesi üzerine Yüce Meclise 17 Temmuz 1963

tarihinde Hükümet tarafından ve plâna uygun olarak bir kanun sevk edilmiş idi: Bu kanunun Yüce Mecliste müzakeresi sırasında müzakereler muhtelif sebeplerle uzamış olduğundan, bu arada Yüksek Temyiz Mahkemesi bir tevhibi içtihat kararı verdi. Fakat muhterem arkadaşlarım, şunu arz edeyim ki; bu tevhibi içtihat kararı hiçbir zaman Meclisten çıkacak bir kanun niteliği taşımadığından yalnız anahatları itibariyle kiralama rayiç bedelinin bilirkişiler tarafından takdirini öngördüğünden dolayı bugün kira meselesi bilhassa büyük şehirlerde ve bendenizin mensubu bulunduğum İstanbul'da vahim bir hal almış bulunmaktadır. Yani fiyat artışları ve enflasyonist tesirler ve halkın bilhassa kiracıların ezilmesini mucibolacak bir durum karşındayız. Bu sebeple bu kanunu Yüce Meclis.

yanılmıyorsa, üçüncü maddenin müzakeresine kadar kabul etti. Dördüncü maddesinin müzakeresinde kalındı 6, 7, 8, ve 9 ncu maddelerin kabul edildiğini zannediyorum. Zaten kanun 20 maddeden ibarettir. İstirham ediyoruz. Hükümetten, sözlü soru yolu da kapandığı için mecbur oluyoruz gündem dışı bu mese'yi hitzurunuza arz etmeye. Bir an evvel ezilmekte olan vatandaşların ve keyfi hareketlerin önlenmesi, kanun ve nizam içinde kira takdir'erin temini için bu kanunun ele alınması ve partiler kanunu kadar mühim görülerek hemen onun arkasından görüşülmesi şarttır. Vatandaşlar Parlâmentodan bu alâkayı haklı olarak beklemektedir'ler. Saygılarımla.

BAŞKAN — Gündeme geçiyoruz.

2. — *Giresun Milletvekili İ. Etem Kılıçoğlu'nun, İstanbul Emniyet Teşkilâtında kaçakçılık, hırsızlık, uyuşurucu madde, beyaz kadın ticareti ve bunlarla ilgili konularda inceleme yapmak üzere, Anayasanın 88 nci maddesi gereğince kurulması kabul edilen Meclis Araştırma Komisyonuna üye seçimi (10/19)*

3. — *Antalya Milletvekili İhsan Atadov'un, Devlet Radyosunun TRT Kanunu hükümlerini ihlâl edici tarafsız radyo olmaktan çıkıcı partinin bir davranış içerisinde bulunduğu iddia ve isnatlarının gerçek olup olmadığı hususunu incelemek üzere Anayasanın 88 nci maddesi gereğince bir Meclis Araştırma Komisyonu kurulmasına dair önergesi (10/20)*

BAŞKAN — Araştırma önergilerinin her ikisi hakkında da müamele tekemmül etmediği için geçiyörüz.

4. — *Cumhuriyet Senatosu Bingöl Üyesi Sabri Topçuoğlu'nun 262 sayılı Kanuna geçici bir madde eklenmesi hakkındaki kanun teklifinin İçtüzüğü'nün 35 nci maddesi gereğince gündeme alınmasına dair önergesi (4/415, 2/486)*

BAŞKAN — Önce bu önergenin bir suretinin gönderildiği e dair tezkereyi ve sonra da önergeyi okutacağız.

Millet Meclisi Başkanlığına

Cumhuriyet Senatosu Bingöl Üyesi Sayın

Sabri Topçuoğlu'ndan alınan önerge sureti ilisikte gönde ilmiştir.

Bi'gilerinize arz eder'im.

Saygılarımla

Cumhuriyet Senatosu Başkanı
Enver Aka

Cumhuriyet Senatosu Yüksek Başkanlığına

Cumhuriyet Senatosu Eski Erzurum Üyesi Sayın Rahmi Sanalan ile birlikte 29 . 4 . 1963 tarihinde Yüksek Başkanlığı'na sunduğum 17 «262» sayılı Kanuna bir madde eklenmesi hakkındaki kanun teklifimiz bugüne kadar henüz bulunduğu Milî Savunma Komisyonunda muhtelif müracaatlarıma rağmen görüşülmemiştir.

İçtüzüğü'nün 36 nci maddesinde yazılı bir ve ikinci fıkrasında belirtildiği gibi Heyeti Umumiyeye de bir bilgi vermemiştir.

Bu bakımdan, içtüzüğü'nün 36 nci maddesi gereğince gündeme alınmasını saygılarımla rica eder'im.

31 . 3 . 1965

Cumhuriyet Senatosu
Bingöl Üyesi
Sabri Topçuoğlu

BAŞKAN — Önerge hakkında mı söz istiyorsunuz?

KENAN ESENGİN (Zonguldak) — Milî Savunma Komisyonunu ilgilendirdiği için bunun hakkında bir kaç kelime sövliyeceğim.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Esengin.

KENAN ESENGİN (Zonguldak) — Sayın arkadaşlarım, bu kanun teklifi 1933 yılında verilmiş, fakat devamlı olarak ilgili komisyonlar ve Hükümet Personel Kanunu gelecekli dedikleri için bu istekler Personel Kanunu ile halledileceğinden şimdiye kadar ele alınmamıştır, ma'lûmaten arz ediyorum. Ona göre oyarınızı kullanmanızı arz eder'im.

BAŞKAN — Önergeyi oylarınıza sunuyorum Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul eli memiştir.

5. — *Vazife ile yurt dışına gidecek olan Dışişleri Bakanı Hasan İşık'ın dönüşüne kalır kendisine Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Sücrman Demirel'in vef'ülk edeceğine dair Cumhurbaşkanlığı tezkere si (3/1162)*

BAŞKAN — Tezkereyi okutuyorum.

Millet Meclisi Başkanlığına

Vazife ile yurt dışına gidecek olan Dışişleri Bakanı Hasan İplik'in dönüşüne kadar kendisine, Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Süleyman Demirel'in vekillik etmesinin. Başbakanın teklifi üzerine, uygun görülmesi arz ederim.

Cumhurbaşkanı
Cemal Gürsel

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulur.

6. — *Kurban Bayramı dolayısıyla 10 Nisan Cuma tesi gününden 20 Nisan Salı gününe kadar tatil yapılmasına dair siyasi partiler grup başkanlarının önergesi.*

BAŞKAN — Araya Kurban Bayramı girmesi sebebiyle iki Meclisin müştereken tatile girmesini it'yen ve grup Başkanvekillerinin imzalarını ihtiva eden önerge vardır, okutuyorum.

Millet Meclisi Başkanlığına

Kurban bayramının 12 Nisan 1965 tarihinde başlayacağı nazara alınarak Millet Meclisinin 10 Nisan 1965 gününden 20 Nisan 1965 gününe kadar tatil yapmasının ve Bitçenin zamanında yetştirilebilmesini temin maksadıyla bu tatil süresi içinde Bütçe Komisyonunun çalışmasının karar altına alınmasını arz ve teklif ederiz.

A. P. Meclis Grubu	C. H. P. Meclis Grubu
Bşk. V.	Bşk. V.
Sabahattin Savaç	Dr. Kemal Bayazit
C. K. M. P. Meclis Grubu	M. P. Meclis Grubu
Bşk. V.	Bşk. V.
Cevad Odyakmaz	Ahmet Bilgin
Y. T. P. Meclis Grubu	Bşk. V.
	Nafiz Giray

BAŞKAN — Okunmuş olan önerge-i olarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

5. — GÖRÜŞÜLEN İŞLER

BAŞKAN — Öncelikle görüşülmesi kararlaştırılan işlere geçiyoruz.

1. — *Cumhuriyet Senatosu Kastamonu Üyesi Ahmet Nusret Tunar'ın, Anayasayı ihlâl suçundan Yüksek Adalet Divanınca mahkûm edilenlerin cezalarının kısmen affı hakkındaki 78 sayılı Kanunun 2 nci maddesine bir fıkra eklenmesi hakkındaki kanun teklifine dair Cumhuriyet Senatosu Başkanlığı tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosunca yapılan değişiklikler hakkında Millet Meclisi Adalet Komisyonu raporu (Millet Meclisi 2/771; Cumhuriyet Senatosu 2/152) (Millet Meclisi S. Sayısı: 814 e 1 nei ek, Cumhuriyet Senatosu S. Sayısı: 554) (1)*

BAŞKAN — Tezkereyi okutuyorum.
(Cumhuriyet Senatosu Başkanlığı tezkeresi okundu.)

(Adalet Komisyonu raporu okundu.)

BAŞKAN — Cumhuriyet Senatosunca yapılmış olan değişikliği Millet Meclisi Komisyonu benimsemiştir. Bu metin üzerinde iki arkadaşımız söz almıştır. Şimdi metni okutuyorum.

(1) 814 e 1 nei ek sıra sayılı basma yazı tutanağın sonundadır.

Anayasayı ihlâl suçundan Yüksek Adalet Divanınca mahkûm edilenlerin cezalarının kısmen affı hakkındaki 78 sayılı Kanunun 2 nci maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında Kanun

MADDE 1. — Anayasayı ihlâl suçundan Yüksek Adalet Divanınca mahkûm edilenlerin cezalarının kısmen affı hakkındaki 78 sayılı Kanunun 2 nci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir :

1924 tarihli ve 491 sayılı Teşkilâtı Esasiye Kanununun bazı hükümlerinin kaldırılması ve bazı hükümlerinin değiştirilmesi hakkında 12 Haziran 1960 tarihli ve 1 sayılı Kanunun 6 nci maddesi uyarınca kurulan Yüksek Adalet Divanınca T. C. Kanununun 146 ve 59 ncu maddelerine göre müebbet ağır hapse mahkûm olanlarla Millî Birlik Komitesi Kararı ile ölüm cezaları müebbet ağır hapse tahvil edilenlerden Anayasanın 97 nci maddesi gereğince affolanlar bu maddenin 1 nci fıkrası hükmünden faydalanırlar.

BAŞKAN — Değişiklikle ilgili olarak Sayın Nazmî Özoğul söz istemiştir. Buyurun efendim.

NAZMÎ ÖZOĞUL (Edirne) — Muhterem arkadaşlar, Anayasayı ihlâlden Yüksek Adalet Divanınca mahkûm edilen müebbet hapisleri, Cum-

hurbaskanı Anayasanın 97 nci maddesinin kendisine verdiği yetki ile tahliye etmiştir. Bilâhara evvelâ idama mahkûm olup, bilâhara Millî Birlik Komitesince hapse tahvil edilenler de yine Cumhuriyet Senatosu tarafından Anayasanın 97 nci maddesi gereğince tahliye edilmiş bulunuyorlardı. Millet Meclisince kabul edilen metin ve bilâhara Senatoa aynı metin kabul edilmek suretiyle yalnız müebbet hapis cezası alanlara hususi kanunlarla kendi hayatlarını dışarıda idame ettirmek için çalışma imkânı sağlanmış bulunuyor idi. Senato Meclisi, idam kararı alıp da müebbet hapse tahvil edilen şahısları da aynı adalet çerçevesi dâhilinde mütalâa ederek kanuna dâhil etmiş bulunuyorlar.

Muhterem arkadaşlar, eşitlik prensibini esas olarak kabul ettiğimize göre ve dışarda hayatlarını da Anayasanın 42 nci maddesi gereğince çalışarak temin etmek imkânını bu kanun sağladığına göre her ikisinin de Meclisimizce kabul edilmesi uygundur. Kabul edilmediği takdirde bir adaletsizliğe doğru gideceğimiz kanaatindeyim. Bu bakımdan Senatonun kabul ettiği metnin kabul edilmesini Muhterem Heyetinizden istirham ederim. Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Sayın Ülker sarfinazar ettiler, başka söz isteyen yok. Komisyonumuz tadilatı benimsemiştir. Benimsemeyi oyunuzda sunuyorum. Benimsemeyi kabul edenler... Etmeyenler... Benimseme kabul edilmiş ve tasarı kanunlaşmıştır.

2. — *Millî produktivite merkezi kuruluş kanunu tasarısı hakkında Cumhuriyet Senatosu Başkanlığının ret tezkeresi ile Millet Meclisi Geçici Komisyon raporu (Millet Meclisi 1/321, Cumhuriyet Senatosu 1/437) (S. Sayısı : 532 ye 1 nci ek) (1)*

BAŞKAN — Raporu okutuyorum.

(Cumhuriyet Senatosu Başkanlığı ret tezkeresiyle Geçici Komisyon rapru okundu.)

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlarım, Millî Produktivite Merkezi kuruluş kanunu tasarısının Cumhuriyet Senatosu Genel Kurulunda Geçici Komisyonea hazırlanan reddi mutazammın raporu oylanmış ve neticede yüz iştiraktan 11 ret,

2 çekinse oya karşı 87 oyla ret raporu kabul edilmiştir. Millet Meclisi Geçici Komisyonu ise Millet Meclisi metninde ısrar etmektedir. Cumhuriyet Senatosu üye tamsayısı 184 ve salt çoğunluğu bunun yarısı olan 93 aded olduğuna göre, Cumhuriyet Senatosu Millet Meclisi metnini tamsayının salt çoğunluğu ile reddetmiş değildir. Anayasanın 92 nci maddesindeki hüküm, Cumhuriyet Senatosunun Millet Meclisi metnini kendi üye tamsayısının salt çoğunluğuyla reddetmesi halinde Millet Meclisinde açık oylamaya gidileceği ve mevsuf ekseriyetle oylanacağı kaydı vardır. Bu sebeple müzakeresini yaptığımız tasarı böyle bir kayda tabi değildir. Şimdi bu hususta Sayın Reşit Ülker arkadaşımız söz istemiştir. Kendisine söz veriyorum.

REŞİT ÜLKER (İstanbul) — Çok muhterem arkadaşlar, plânın gerçekleşmesinde ve verimliliğin artmasında büyük bir rol oynayacak ve verimliliği organize edecek bir teşekkülün kanunu Millet Meclisinin komisyonlarda, şüphesiz Hükümet temsilcilerinin de katılmasıyla, yetkili ihtisas komisyonlarında görüşülerek yüce huzuruna gelmiş ve burada da yetkili arkadaşlarımızın uzun tartışmalarından sonra bir metin halinde Senatoya gitmiştir. Bendeniz işin ekonomik cephesi üzerinde duracak değilim, yalnız Geçici Komisyonumuzun çok yerinde bir işaretini ben de burada teyid etmek istiyorum.

Senatodaki arkadaşlarımız, bu kanunun bazı noktalarının düzeltilmesi lâzımgeldiğini ileri sürdükten sonra kanunu reddetmişlerdir.

Bu yerinde bir hareket değildir. Bunca emekten sonra oraya kadar getirilen bir kanunda hangi noktada eksiklik görülüyorsa ihtisas komisyonu o noktaları değiştirir ve Senato Umumi Heyeti de bunları bir değiştirge halinde kabul ettikten sonra iki Meclis arasında Anayasanın hükmü gereğince halledilirdi. Binaenaleyh, bu kanunun Senato tarafından sebep gösterilmeksizin ve usule aykırı sebep gösterilerek reddedilmesi doğru değildir ve yol olması bakımında Senatonun bu kabûl kanunlarda, şuraları, şuraları şu şekilde düzelmek lâzımdır, binaenaleyh daha mükemmelini hazırlasınlar diye reddetmesi yolunu açtığımız takdirde çift Meclis sisteminin bir sakatlığını ortaya çıkarmış oluruz. Ancak bir kanunun reddi, çok ciddi, esas sebeplere dayanır. Yani anamüessesese lüzumsuz

(1) 532 ye 1 nci ek S. Sayılı basmayazı tutanağın sonundadır.

görüldü, bundan dolayı reddedilir. Halbuki Senato, anamüessesenin lüzumlu ve hattâ zaruri olduğunu ifade ettikten sonra, maddelerde değişiklik yapılması sebebiyle reddetmiştir. Bu bakımdan Yüce Meclisin evvelce kabul ettiği metin yerindedir, bunun kabulü doğru olur kanaatindeyim.

Saygılarımla.

BAŞKAN — Sayın Veli Uyar.

VELİ UYAR (Yozgat) — Çok muhterem arkadaşlar, iki seneye yakın bir zaman evvel hazırlanmış olan bu kanun tasarısı, uzun müddet Millet Meclisinde tetkik ve müzakere edildikten sonra oldukça müttekâmil bir halde Yüksek Senato'ya sevk edilmişti.

Yıllarca önce fiilî bir Bakanlıklararası produktivite merkezinin faaliyetlerini ve durumunu kanuni hale getirecek olan bu tasarının Senato tarafından reddedilmesi, biraz benim garibime gitti. Yüksek Senato senatörü arkadaşlarım beni bağışlasın, Sayın Reşit Ülker Beyefendinin buyurduğu gibi, esasına inmeden, belki sayın senatörlerimizin yorgun olduğu bir anda bu kanunun reddedilmesi hakikaten garip. Bu kanun elbetteki bugün bilhassa düyanın iktisadi faaliyetleri başta gelen bir zamanda ve iktisadilik prensiplerinin en ön plânda geldiği bir zamanda Türkiye'nin produktivite durumu, verimlilik hallerini hangi sahalarda ne şekilde faaliyette bulunulursa daha fazla verimlilik sağlanacağını tesbit edecek olan bir merkez ve bunun çalışmalarını düzenliyen bir kanun tasarısını derinliğine tetkik etmeden, ıslah edilmesinin lâzımgelen maddeler varsa, fıkralar varsa onun ıslahı cihetine gitmeden bir kalemde, salt çoğunluğa da dayanmadan, reddedilmesi hakikaten garip.

Benden evvel konuşan Sayın Ülker arkadaşımızın kanaatine de aynen iştirak ederek bu kanuna ve yıllardan beri orada göz nuru dokü� istikbalini de bu müesseseye bağlamış olan arkadaşların da durumlarını, özlük haklarını da esaslı bir prensibe bağlamak üzere bu kanunun Millet Meclisinden geçtiği şekilde aynen kabul edilmesinde çok faydalar vardır.

Bir Hükümet, bu zarureti duymuş ve tetkikatını yapmış, yıllardır çalışan bu müessesenin durumunu kanunlaştırmak için bir tasarı

hazırlamış. Bilmiyorum, Hükümet temsilcileri veya Hükümet üyeleri Senatoda ne gibi bir müdafaada bulundular, Senato kabul etmedi? Onu bilmiyorum, fakat öyle tahmin ediyorum ki, Senatoda bu tasarının müzakerelerinde her halde kıymetli Hükümet üyelerimiz bunu esaslı şekilde savunmuş olsalar gerek.

Bu bakımdan kanun tasarısının tekrar Millet Meclisinde kabul edildiği şekilde kabul edilmesini teklif eder, saygılarımı sunarım.

BAŞKAN — Sayın Savacı.

SABAHATTİN SAVACI (Gümüştane) — Muhterem arkadaşlar, hepimizin Yüce Senato'ya karşı hürmeti vardır. Yüce Senatonun buradan geçen bir kanunu, her kanunu dikkatli süzgeçten geçirdiğine itimadımız vardır. Ancak burada bu itimadı kaybetmemekle beraber, tetkikatını her nasılsa tam yapamadığı intibah içerisindeyim. Çünkü ben isterdim ki, Senato bunu tetkik ederken reddini daha ciddi, daha esaslı sebeplerle istinat ettirilmeliydi. Ve bize verilmiş, gözlerimize atılmış olan Millet Meclisi Geçici Komisyona ait takdim yazısından, Senatunun da, Senato Geçici Komisyonunun da kanun faydasına, memleket zaruretlerine tekabül ettiğine iştirak ettiği ifade edilmekte ve Senato'ya bu Geçici Komisyon raporu esas olmak üzere mevzu geldiğinde, bu komisyon raporu üzerinde müzakere açılmak suretiyle neticede bu tasarı reddediliyor. Belki bâzı sebepler vardır diye kendi kendime, düşündüm ve bu kanunun buradan geçişinde bendeniz de ufak bir vazife yaptım. Ve arkadaşlarıma, bu kanunun memleketime çok faydalı olduğunu kendi mesmuatım nisbetinde arz ettim. Belki bu bir bürokratik genişleme hani, olmasa da olur kabîlinden bu Mecliste daha evvelki müzakerelerde de bu istikamette tenkidler yapılmış idi. Ve bu tenkidler esnasında denilmişti ki, bu bir bürokratik genişlemedir ve bu hizmeti görececek olan plânlamaya bağlı kuruluşlar vardır, standart-dizasyon merkezleri vardır, Türk Standartları Enstitüsü vardır. Bunlar bu işleri görüyor. Böyle bir kuruluşa neden lüzum görüyor diye, zaten Millet Meclisi Heyeti Umumiyesinde görüldüğüne de bu noktai nazarlar ileri sürülmüş ve üzerinde görülmüştü ve orada bu görüşler ileri sürüldüğünde, bunun geliş, kuruluşu ve

memlekette hangi ihtiyaca tekabül ettiği gibi meseleler konuşurulmak suretiyle cevaplandırılmıştı.

Muhterem arkadaşlarım, hâtıranızı tazelemek bakımından arz edeyim, bu birçok memleketlerde ileri memleketlerde vardır ve bu kuruluş o memleketin iktisadi kuvvetlerini iyi organize ve telif etmeye imkân verecek teşekküller o memleketlerde çoktan kurulmuş ve o memleketin sermayesine, iş hayatına iyi tesir etmiştir. Ve bu kuruluşların, bu kurumların ortaya koyduğu neticeler o Batı memleketlerinin hayatına, iktisadi hayatına müspet tesir etmiştir. Fıkara memleketler, bizim gibi geri kalmış memleketler, esas itibarıyla bu geriliğin sebeplerini aradıklarında organizasyon ve telif eksikliğinde, bilgizlikte bulmaktadırlar. Şimdi işte biz de bu hastalıklarla mâlûl bir memleket olduğumuz için, her ne kadar perakende bu hizmetleri gören teşekküller varsa da, bunların gördükleri hizmetler bunlardan farklıdır arkadaşlar. Bu Millî Prodüktivite Merkezi, bu hizmet eden isimleri standartlar enstitüsü, Bakanlıklararası Prodüktivite Merkezi ve plânlamaya bağlı kuruluşlar. Bakanlıklarda yine kendi bünyeleri içerisindeki organlar bu hizmetleri görmektedirler. Fakat bu kuruluşlar kendi bünyeleri içerisinde bu kadar şümüllü bir hizmet görmemekte olup mahiyetleri de farklıdır. Bunu, bunun hizmetine muadil hizmeti ortaya koymamaktadırlar.

Bu hizmete ihtiyaç epeyden beri hissedilmiştir. Yani bir 15 sene evvel, 20 sene evvel hissedilmiştir. 1953 senesinde bu bakanlıklararası bir prodüktivite merkezi olarak kurulmuştur. Ama bu bir geçici teşekkül olarak kurulmuştur. Yani önce kurulması için ihtiyaç hissedilmiş, o günün idarecileri nasıl bir teşkilât kurulum da bu ihtiyaca cevap verelim demişler ve 1953 senesinde böyle bir kuruluş meydana getirmişler. Ve hattâ bu kuruluşu bir miktar Ford Vakfından 10 milyon dolar da bir yardım temin etmişler. Lâkin o teşekkül böyle müstemirren bir hizmet ortaya koymadığı için bu ihtiyaca da tamamiyle cevap verememiş ve o gündönüğe iyi bir teşekkül kurma arzusu içinde bulunan memleketimiz şimdi Yüksek Heyetinizin eliyle bu hizmete kavuşmaktadır. Ancak

her nedense bu hizmetin bu kadar rolü ve yeri kabul edildiği halde, Yüksek Senato da buna iştirak ettiği halde, (Yüksek Senatonun encümeni mazbatasında bu yazıyor) netice retle sona eriyor ki, bunun neticesinde Yüksek Heyetiniz evleviyetle iştirak etmiyecektir.

Muhterem arkadaşlarım, biz bir plânlı ekonomi devresi içinde daha iyi kalkınmaçımıza inanmış bulunuyoruz. Plânlı kalkınma, ne demektir? Plânlı kalkınma demek, esasında daha evvel hesapları yapıp müesseseleri, hizmetleri ortaya koymak demektir. Şimdi, biz memlekette bir sanayi kuruluşu için bir tam istihdam için bâzi meçhullerle karşı karşıyayız. Şu sanayi kuruluşu ile şu istihdamın, şu köydeki ziraat ile şu şehirdeki sanayiın nasıl telif edileceğini, nasıl verimli çalışabileceğini araştırmaktayız. Şimdi bütün bu unsurları ile kıymetlendirecek bir merkeze ihtiyaç vardır. Bu merkez Yüce Heyetimizin müzakeresinde kemaliyle ortaya konmuştu ve denilmişti ki, bu merkeze ihtiyaç vardır, Türkiye'nin bugünkü devresinde bu kaçınılmaz bir ihtiyaçtır.

Şimdi vaziyet böyle olunca ihtiyaç ağırlığını kendi içinden bize kabul ettirmek durumunda olan biz bu tasarı karşısındaki durumumuzu memleketin ihtiyaçlarına ve mevcut hâdiselerin zorlarına göre vermek durumundayız. Bu da Yüksek Heyetinizin reyleri bu kanunun Senatonun retle gelen bu tasarının kabulü ile mümkün olacaktır. İltifat buyurduğunuz takdirde, lütfettiğiniz takdirde daha evvel Mecliste uzun uzun görüşmesi yapılarak geniş surette mevzuu açıklığa ve aydınlığa götürülmüştür.

Ben buna daha fazla bir şey ilâve etmek istemiyorum. Yalnız o gün serd edilen esbabin karşısında bu tasarının da Yüksek Heyetinizde kabulünü dilemekteyim. Senatonun ret talebinin reddiyle bu tasarının aynen kabulünü istihdam edeceğim. Saygılarımı sunarım.

BAŞKAN — Buyurun, Sayın Muslihittin Gürer.

MUSLİHİTTİN GÜRER (Sakarya) — Muhterem Başkan, muhterem arkadaşlarım;

Bendeniz, Millet Meclisinde kabul edilen Millî Prodüktivite Merkezi Kararının faydalarını uzun boylu derk edecek değilim; esasen hepimizin malûmu ihsanı bulunmaktadır.

Muhterem arkadaşlarım, benim dokunmak istediğim husus, Meclis'mizde adetâ yeni bir prosedür yaratacak olan, Yüksek Meclis tarafından kabul edilmiş olan bir kanunun haddizatında, esasında kabul gerekçesiyle Yüksek Senato tarafından maddelerine geçi memek suretiyle reddedilmesinin, bu ikili Mecl'ste ileride bir takım ihtilât doğuracağı kanaatini taşımaktayım.

Muhterem arkadaşlarım; her ne kadar haklı olarak Geçici Komisyon, Anayasanın 92 nci maddesi ahkâmına göre mevcut prosedürü ret prosedürü olarak kabul etmiş ve ona göre kararını bildirmiş ise de yalnız Geçici Komisyon raporu tetkik edildiği zaman görülmektedir ki, Yüksek Senato esasen memlekette bu şekilde bir Millî Prodüktivite Merkezinin kurulmasını bilfiil kabul etmektedir. Kabul ettikten sonra Meclis'in bunu tamamiyle iyi bir şekilde vaz'etmediği kanaatine varmakta ve reddetmiş bulunmaktadır.

Muhterem arkadaşlarım; şimdi prosedür tetkik edildiği vakit bu hususta Yüksek Senatonun yapması icabeden husus şu idi: Her şeyder önce madem ki, Yüksek Meclis tarafından yapılan ve hakikaten faydalı olan bu kanunu reddetmeden evvel hangi maddelerini, hangi hususlarını beğenmiyorsa, lüzumuna inandığı bir kanunun ancak o maddelerinde tadilat yapmak suretiyle ikinci bir metin ile huzurlarınıza gelmiş olması iktiza ederdi. Ama her halde tahmin ediyorum ki, belki Senatonun zamanın darlığı, belki sayın senatörlerin işlerinin meşbu olmaları dolayısıyla işin esasına girmeden işbu lüzumlu olan kanunu reddetmiş olmaların şahsarı doğru görmüyorum. Lüzumuna inandığım bu kanun Millet Meclisince kabul edilmiş metin olarak kabul edilmesini ve Senatonun ret kararının reddedilmesi şeklinde oylarınızı izhar buyurmanızı istirham eder, hepinizi hürmetlerimle selâmlarım efendim.

BAŞKAN — Sayın Muhlis Ete.

MUHLİS ETE (Ankara) — Muhterem arkadaşlarım; Senatonun reddettiği şu müesses hakkında biraz malûmat verirsem, zannediyorum ki, redde seza olan bir mevzu olmadığı derhal anlaşılacaktır:

Aşağı - yukarı, gerek iktisaden gelişmiş gerek gelişmekte olan memleketlerde Devlet

dışında faaliyette bulunan ilmi müesseselerden birisi de budur. Bilhassa iktisadi iş birliği ve kalkınma camiası mensubu olan memleketlerin hemen hepsinde hususi olarak Devletin ve özel sektörün yardımıyla yaşayan müesseselerden bir tanesi de prodüktivite ajansları veya prodüktivite merkezleridir.

Bu müessesenin yaptığı iş, gerek Devlet sektörüne ait, gerek hususi sektöre aidolan meseleler üzerinde durmak bunların verimlilik derecelerini tahlil etmektedir.

Bir misalle arz edeyim: Bir sendika veya işveren işçinin ücretini artırmak istiyor. Acaba müessesenin malî durumu ve iktisadi durumu ücret artırmaya müsait midir, değil midir, bunu tetkik ediyor ve tetkik neticesinde istihsalin veriminin arttığını müşahede ediyorsa bu takdirde ücret artırılabilir diyor. Yok eğer müessesenin iktisadi ve malî vaziyeti müsait değilse ücret arttırmasının bir fayda değil bir zarara müncer olacağını tesbit ediyorsa bunu aynen söyler. İlmî metotlarla çalışır. Diğer taraftan israfa âmillerini tetkik eden bir müessesedir der. Bilhassa Türkiye'de, Türkiye gibi bir memlekette bir çok sahalarda israfın mevzuubahs olduğu yerlerde bunları tahlil edecek, tetkik edecek, ilmi süzgeçlerden geçirecek bir müessesedir.

Bütün mesele bu müessesenin başına bu işlerden anlayan, kuvvetli elemanları getirmek ve hakikaten objektif hareket eden elemanları bulmaktır. Bunları bulduğumuz gün - ki bu memleket birçok kıymetli elemanlar yetiştirmiş - bu 5 - 10 eleman ile çalışır umumiyetle, talabalık eleman mevzuubahis değildir, birçok memleketlerde benzerlerini gördüm, bizzat müşahade ettim. O itibarla özel sektör yanında, Devlet sektörü yanında, fakat bunların tesirlerinden uzak tamamen bitaraf çalışan bir müessesedir. Memleketimizde kurulmasında fayda vardır. Zaten büyük bir masraf mevzuu değildir. Çalışmaları ile masraflarını çıkaran bir müessesedir. O itibarla ilmi bir müessesedir, iktisadi bir müessesedir, objektif bir müessesedir ve faydalı bir müessesedir. Kanun tasarrusının olduğu şekilde kabulünü Yüksek Meclisten rica ederim. Hürmetlerimle.

Ayrılmadan evvel bir noktayı daha belirtmek isterim. Bir yer yanlış çıkmıştır. Bu mü-

essesenin heyeti umumiyesini teşkil eden kurumlar arasında Türk Ekonomi Kurumu vardır. «Türkiye Ekonomik Kurumu» şeklinde çıkmıştır. tashihi rica ederim. Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Komisyon.

GEÇİCİ KOMİSYON ADINA ORHAN APAYDIN (Aydın) — Sayın arkadaşlarım, benden evvel konuşan değerli arkadaşlar fikirlerini beyan etmişlerdir. Komisyon raporunun müdafasına lüzum kalmadığını sanıyorum. Yalnız iki noktaya işaret etmekle iktifa edeceğim.

Birincisi, usul meselesidir. Başkanlık Divanı ile her halde mutabık olduğumuzu sanıyorum, fakat tekrarında fayda umuyorum.

Kanun tasarısının Millet Meclisince benimsenen metninin heyeti umumiyesi Senato tarafından maddelere geçilmeden reddedilmiştir. 92 nci maddenin sanıyorum ki tatbik şekli şöyle olacaktır : Eğer bizim komisyon raporu kabul edilirse bir Karma Komisyon kurulmasına lüzum yoktur. Binnetice metin kanunlaşmış olacaktır. Buna işaret etmekte fayda umdum.

İkincisi, çok değerli Prof. Muhlis Ete ifade ettiler, iş uyuşmazlıklarında, ücret ihtilâflarında ki yakın zamanda tekrar başlayacaktır. toplu iş sözleşmeleri, bir, iki seneye kadar sözleşmeler nihayet bulacak ve ücret ihtilâfları ortaya çıkacaktır. Bizim kalkınma plânımız bu ücret artışlarının produktivite artışlarına paralel olması derpiş edilmiştir. Bunun ölçülü olması, böyle objektif bir müessese tarafından ölçülendirilmesi kalkınma plânının esası bakımından bir zarurettir. Bu Almanya'da tatbik edilen bir sistemdir. Bu sebeple de bu kanun bir an evvel çıkarılması ve müessesenin daha geniş olarak çalışmaya başlaması bir zarurettir. Hürmetlerimle arz ederim efendim.

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlarım, müzakeresini yaptığımız kanun tasarısı Meclisimizde, komisyonun Meclisin eski metnini kabul eden ve bu yolda ısrar eden şekli ile müzakere edilmektedir. Bu müzakerede Millet Meclisinin kabul ettiği metinde ısrar eden Komisyon metninin kabulü kanun tasarısının kanunlaşması demektir. Reddi halinde, tasarı düşmüş olacaktır. Oylama işari oylama ile yapılacak ve üye tamsayısı salt çoğunluğunun oyu aranmayacaktır.

Sayın Nadir Yavuzkan, buyurun.

NADİR YAVUZKAN (Burdur) — Muhte-

rem arkadaşlarım, Türkiye'nin içinde olduğu plânlı ekonomi devresinde, yatırımlarımızın artırılması meselesi kadar, yapılmış yatırımlarımızın da verimli kullanılması mühim bir mesele teşkil eder. Türkiye'nin en mühim meselelerinden birisi, sağda solda dağılmış çeşitli yatırımlarının verimsiz kullanılmasıdır. Biz memleketin iktisadi kalkınmasında şimdiye kadar yapılmış olan yatırımların verimli kullanılmasını sağladığımız ölçüde millî istihsali arttırmak ve millî refahı arttırmak imkânını bulacağız. Bunu sağlamak için Millî Produktivite Merkezi'nin faaliyetlerinden istifade etmek birinci plânda gelmelidir. Senatonun böyle bir kuruluşu reddederken gösterdiği hafifliği ben hakikaten üzüntü ile karşılamaktayım.

Bir kuruluş kanunu getiriyoruz.

BAŞKAN — Sayın Yavuzkan, ifadenizi tavzih ediniz lütfen. «Senatonun gösterdiği hafifliği» mi dediniz?

NADİR YAVUZKAN (Devamla) — Senatonun bu kanunu reddederken incelemeyi reddetmesi mânasına söyledim efendim.

BAŞKAN — Biz, «hafifliği» şeklinde anladık.

NADİR YAVUZKAN (Devamla) — Senatonun bu kanun maddelerine inmeden, tashihi icabediyorsa bu tashihi yapmadan reddetmesi suretiyle netice bu kuruluşun gecikmesi ve dolayısıyla bu devreye bir daha gelememesine münceer olacaktır. Böylece memleket önemli bir kuruluşu kazanamamış olacaktır. Bu sebeple, Geçici Komisyonun getirmiş olduğu netice, yani bu tasarıyı ısrarla kabul ederek, Senatonun reddini reddederek, tasarının kanunlaşması yoluna gidersek ve memleketin de güzel bir müesseseye kavuşması imkân dahiline girmiş olacak ve millî ekonomide verimsizliği önliyecek tedbirleri almak mümkün olacaktır. Şimdiye kadar konuşan arkadaşlarımızın gösterdiği istikamette büyük Meclisin reylerini izhar edeceğine inanıyorum. Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Başka söz istiyen?.. Yok. Okunmuş olan komisyon raporunu, yani Millet Meclisinin kabul ettiği metinde ısrar etmek lâzımgeldiğini kabul eden komisyon raporunu oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Elmiyenler... Kabul edilmiş ve tasarı kanunlaşmıştır.

3. — Devlet personel meslek teşekkülleri kanununun tasarısı hakkında Cumhuriyet Senatosu Başkanlığı tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosunca yapılan değişikliklere dair Millet Meclisi Geçici Komisyon raporu. (Millet Meclisi 1/546; Cumhuriyet Senatosu 1/434) (S. Sayısı : 543 e 1 nci ek) (1)

BAŞKAN — Tasarının müzakeresinde Hükümeti, Başbakan adına Sayın Hasan Şükrü Adal temsil edecektir. Bununla ilgili Başbakanlık tezkeresi vardır.

Muhterem arkadaşlarım, bu tasarının Cumhuriyet Senatosunda bazı maddeleri tadil edilerek gelmiştir. Geçici Komisyonunuz bu tadil metinlerinden birçoğunu benimsemiştir. Bu arada dört tanesini de benimsememiştir. Şimdi evvelâ raporu okutuyorum.

(C. S. Başkanlığı tezkeresi ve Geçici Komisyon raporu okundu.)

BAŞKAN — Senatonun değişiklik yaptığı maddelerden ilki ikinci madde hakkındadır. Bu madde ile ilgili değişik metni okutuyorum.

Devlet Personeli Sendikaları Kanunu Kapsam

MADDE 2. — Bu kanunun 1 nci maddesinde tanımlanan Devlet Personeli Sendikaları :

Devletin ve diğer kamu tüzel kişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle görevli oldukları kamu hizmetlerinin görüldüğü genel ve katma bütçeli dairelerin, il özel idarelerinin, belediyelerin, köylerin ve genel ve katma bütçeli dairelerin, il özel idarelerine veya belediyelere bağlı kuruluşların ve Kamu İktisadi Teşebbüslerinin ve özel kanunlarla veya özel kanunların verdiği yetkiye dayanılarak kurulan banka ve teşekküllerin asli ve sürekli görevlileri ve yukarıda yazılı görevlerden emekliye ayrılmış olup emeklilikten gayri bir kanuni veya akdi statü içinde bulunmayan kimseler tarafından kurulabilir.

BAŞKAN — Komisyonumuzun bu madde hakkındaki tavsiyesini okutuyorum.

(1) 543 e 1 nci ek S. sayılı basmayazı tutanağın sonundadır.

MADDE 2. — Geçici Komisyon, Cumhuriyet Senatosu metninin benimsenmesini tavsiye etmektedir.

BAŞKAN — Komisyonumuz bu madde ile ilgili tadilatı benimsemiştir. Söz istiyen var mı? Benimsemeyi oyunuz sunuyorum. Kabul edenler... Elmiyenler. Kabul edilmiştir.

Yasaklamalar

MADDE 7. — 1. Anayasa Mahkemesi üyeleri ve raportörleri, Yüksek Hâkimler Kurulu üyeleri ve raportörleri, hâkimler ve saveilar ile Danıştay üyeleri, kanunsözcüleri ve yardımcıları;

2. Valiler, kaymakamlar, bucak müdürleri;

3. Müsteşarlar ve genel müdürler;

4. 15 Temmuz 1963 tarihli ve 274 sayılı Sendikalar Kanununun 2 nci maddesinin 1 nci bendinin 4 ncu fıkrası hükmü saklı kalmak kaydıyla askerî şahıslar ile Millî Savunma Bakanlığı ve Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği memurları;

5. 15 Temmuz 1963 tarihli ve 274 sayılı Sendikalar Kanununun 2 nci maddesinin 1 nci bendinin 4 ncu fıkrası hükmü saklı kalmak kaydıyla Jandarma Genel Komutanlığı ve Emniyet Teşkilâtı memurları;

6. Millî İstihbarat Teşkilâtı (Millî emniyet hizmeti) memurları;

7. Kanuna göre silâh taşımaya ve zor kullanmaya yetkili kamu hizmeti personeli;

8. Dışişleri Bakanlığı meslek memurları;

9. Kamu İktisadi Teşebbüslerinin yönetim kurulu üyeleri;

10. Din ve ibadet işlerinde çalışanlar; ve

11. Devlet Personel Heyeti;

Bu kanuna göre sendika kuramaz ve sendikalara üye olamazlar.

BAŞKAN — Komisyon bu madde ile ilgili tadilatı benimsememiştir. Söz istiyen var mı? Buyurun Sayın Kaptan.

MUSTAFA KAPTAN (Sinop) — Çok muhterem arkadaşlarım, konu müteaddit defalar huzuruza geldi ve öyle zannediyorum ki, bâzı arkadaşlarımızı da sıkımaya başladı. Ve fakat kader böyle imiş, her defasında aynı mevzu başka başka kanunlarda karşımıza geliyor.

Şimdi kanunun 7 nci maddesi bâzı mesleklerin hususiyetini göz önünde tutarak bu meslek

mensuplarına sendika hakkının verilmesinin mahzurlu olacağını mütalâa etmiş, meslekin hususiyetini göz önüne alarak, bunlar arasında en başta yargı organlarını ele almıştır. Anayasa teminatına mazhar kılınmış müesseseleri almış, ondan sonra Devletin enniyetle alâkâlı vazife gören şahası almış, sıralamış.

Şimli Hükümetin getirdiği ve kabul edilen metinde sıra şöyle, okunduğu gibi: Anayasa Mahkemesi üyeleri, raportörleri, Yüksek Hâkimler Kurulu üyeleri ve saire. Yani adliye mensubu, ikinci sırada da Sayıştay üyeleri, savcılar, raportörleri ve denetçileri. Yüksek Senatamız her nedense bu ikinci fıkrayı çıkarmış bulunuyor. Komisyonumuz da bu çıkarmanın sebebini esbabı muabe lâvahasında âriz ve amik izah etmiş, yersiz olduğunu ve Millet Meclisi metninin esas alınması lâzımgeldiğini raporuna dereetmiştir. Bendeniz de komisyonun kanaatındey'm. Şu sebeple: Hâfızalarınızı yoklamak isterim. Danıştay Kanununun 44 neü maddesinin müzakeresi sırasında burada Danıştayın fonksiyonlarının esasî âriz ve amik tetkik edildi ve bunun bir yargı organı olduğu kabul edilerek 44 neü maddeden Sayıştay kararlarının Danıştaydan geçmesi kaldırıldı. Yüksek Meclisiniz bunu defaatle müzakere etti en nihayet bu esasî kabul etti. Ma'lemki bu da bir yargı organıdır ve Anayasa teminatına sahiptir, bundan evvelki yargı organları sendika kurmakta mahzur tevlidediyor, bunun da edeceği gayret tabiidir.

İkinci bir husus; yüksek malûmları olduğu üzere, Sayıştay Meclise bağlı bir müessesedir, kiminle mücadele edecektir? Yok: İşveren kim? O da yok: Yani bizzat Meclis kendi namına yapan bir adama işvereni, muhatabı olmadan, Yüksek Senato bir zühule düşmüş olacak ki, sendika kurma, mücadele etme yetkisi veriyor. Bu bakımdan kanaatimce sureti katiyede Senatonun kabul etmiş olduğu metin hukuk prensiplerine, esasa ve bizzat Yüksek Meclisin mütaaddit vesileler ile, ezcümle Danıştay Kanununun 44 neü maddesinin müzakeresi sırasında, keza bu kanunun müzakeresi sırasında kabul ettiği esasları da, maalesef, ortadan kaldırmış oluyor. Kalda ki, Danıştay Kanununun 44 neü maddesi münasebetiyle yapılan müzakerelerde Senatamız da bunun yargı organı olduğunu kabul etmiştir. Şimdi her nedense kendi kabul ettiği esasî da yıkmak gibi bir

duruma düşmüş oluyor. Bu bakımdan komisyonun raporu gayet yerindedir, aksi halde kendi kendimizi ve Senato da kendisinin bir evvelki verdiği kararı inkâr etmiş duruma düşmüş olacaktır. Hümetlerimi sunarım.

BASKAN — Buyurun Sayın Savacı.

SABAHATTİN SAVACI (Gümüşane) — Muhterem arkadaşlarım, hangi memurların hangi vazifeleri yapan kimcilerin yasaklamalara tabi olmasını tasarı onların vazifeleri bakımından gerekli görmüştür. Şimli 7 neü maddenin birinci fıkrasında Yüce Senatonun çıkardığı ikinci fıkrasında Sayıştay üyeleri, savcılar, raportörleri ve denetçileri her ne kadar Sayıştay, Anayasamızda kaza organları arasında sayılmıyorsa da Sayıştay esas vazifesi itibariyle malî bir mahkemedir arkadaşlar, malî bir mahkemedir. Malî bir mahkemenin menfaat çatısında ne gibi bir fonksiyonu olduğunu izaha lüzum görmüyorum. Şimdi, hie' olmazsa Anavasada tasrih edilmemiş ama, 1050 savılı Muhasebe Umumiye Kanununda ödemelerin hangi vasıfta kıymetlenirildiği, yani ölemeyi yapan muhasebeciden Sayıştaya kadar bir nevi mahkeme vazifesi gördükleri, kaza vazifesi gördükleri, bu kanunun teorik izahında sabittir.

Şimli esas böyle olunca, Sayıştay üyelerinin bir mahkeme usulü ile, bir kaza organı usulü ile çalışmaları ve kaza organı statüsüne tabi olmaları kabul edilince bunların vazifeleri itibariyle bu yasaklamalara tabi olmasını lüzumlu görmek lâzımgelir. Senatonun hangi sebeple bunu bu tasarıdan çıkardığını bendeniz anlamakta müşkülât çekiyorum. Diğer vazifeliler sayılırken o vazifelerin ayrı ayrı niteliği gözönüne alınmış, kabul edilmiş. Bunun niteliği onlardan çok daha ağır basmaktadır. Ve bir mahkeme üyesinin bu karara iştirak eden diğer savcı, raportör ve denetçilerin muhtelif nispette, derecede karara tesirli olan bu zevatın bu yasaklamalara tabi olmalarını bu maddenin tedvini esprisi zaviyesinden lüzumlu görmek lâzımgelir. Bu bir, İkincisi, dördüncü fıkrada müsteşarlar ve genel müdürler sayılmakta, yardımcıları çıkarılmaktadır.

Muhterem arkadaşlarım bu yasaklama yine vazifeye göre, vazifenin hususiyetine göre kurulduğu için genel müdür yardımcısının, müsteşar yardımcısının vazifesini kıymetlendirmek lâzımdır. Vekâletlerde müsteşar muavininin tam ve ke-

şın hatlarla ayrılmış bir vazifesi yoktur arkadaşlar. Genel müdürlerin böyle bir vazifesi yoktur. Genel müdürlerin, müsteşarların hususiyle gaybubetlerinde kendilerine, genel müdür muavinleri, müsteşar muavinleri aynı vazifeyi aynı salâhiyetle ifa ederler. Vazife burada müşterek ama fi-lân zamanda genel müdür görüyor müsteşar görüyor, fakat başka bir zamanda da bu vazifeyi yardımcıları görüyor. Yardımcılarını nasıl, hangi bir öleü ile bunlardan ayırdetmemiz mümkündür? Hiçbir öleü yok elde. Vazifeye göre bu yasaklama, bu kayıtlar konulduğuna göre, ister istemez, genel müdürlerin hususiyetlerini genel müdür muavinlerinde ve müsteşarların hususiyetlerini de onun muavinlerinde bulmak tabiidir ve bu kayıtlara onların da tabi olması zaruridir, bu iki.

Üçüncü husus da muhterem arkadaşlarım, İçişleri Bakanlığı memurları ve dış misyonlarda çalışan memurlar. Dışişleri Bakanlığı memurlarını kabul ediyor, fakat aynı vazifeyi muhtelif suretlerde bir arada gören misyonda çalışan memurları bu kavıtların dışına çıkarıyor. Arkadaşlar, vazife gerek temsilde gerek hizmetin ifasında müşterektir. E, bu sorumluluk da müşterektir. Bunlara bu yasaklamayı vazifelerine göre koyduğumuza göre, bu yasaklamanın, bu tahdidin, misyonda vazife alan diğer memurlara da teşmili zaruridir. Nive çıkarılması? Bilemiyorum, nive çıkarılmış. Yani misyondaki memurları çıkarmakla yahut genel müdür muavinlerini çıkarmakla daha geniş bir sendika hürriyeti mi tanınıyor? Meselâ sendika hürriyetinin sahasını, hududunu genişletmek değil sendika hürriyetinin kemaliyle yürümesini sağlamak ve bu sendika hürriyetini âmmo hizmetine menfi tesirini, olumsuz tesirini bertaraf etmektir. Bu maddenin tedvini bunu temine matuftur. Binaenaleyh, misyonda çalışan memurların çıkarılması da faydalıdır, bunlar burada müştereken vazife gördüğüne göre, aynı şekilde, aynı ölçülerle mütalâa edilmesi lâzım ve bu fıkranın içerisinde alınması zaruridir.

Devlet Personel Dairesi memurları... Muhterem arkadaşlarım, Devlet Personel Dairesi memurlarının bir hususiyeti vardır. Bu hususiyeti de bilhassa Personel Kanunu yürürlüğe girdikten sonra ve asıl ana hizmeti görecek, merkezlik hizmetini görecek bütün askerî personel kanunu, sivil personel kanunu, iktisadi devlet teşekkülle-

rinde tatbik edilecek personel kanunu... Ana merkezi Devlet Personel Umum Müdürlüğü Dairesi olacaktır. Devlet Personel Dairesinin bu fonksiyonunu bu memurların, bâzen Devlete karşı sendika kuracak memurların bâzi menfaat ihtilâfları sendika marifetiyle ihlas etmeleri de muhtemeldir. Bu menfaatlerini bu sendika kurma ve onun sağladığı imkânlardan istifade edecek kimselerin Devletten talobedecekleri haklar karşısında Devlet Personel Dairesinin hakemlik yapması durumu hâsıl olacaktır. Hakemlik durumu hâsıl olunca hakem olacak kimselerin de sendika içerisinde bu ihtilâfta taraf olmaları düşünülmemelâzımgelir. Hakemlik sıfatlarına zararlı olur. Bu itibarla Devlet Personel Dairesinde vazife alan kimselerin de bu yasaklamaların içine alınmasında fayda vardır. Herde tahaddüs edecek hâdiseler bakımından şimdiden bunun bu tarzda, bu şekilde düşünülmesi gerekmektedir. Ve bu arz ettiğim sebepler tahtında Senatoca yapılan tadilin isabetli olmadığı kanaatindeyim. Senatoca yapılan ve arz ettiğim fıkralara inhisar eden değişikliklerin kabul edilmemesini, reddedilmesini dilemekteyim. Saygılarımla.

BASKAN — Başka söz isteyen arkadaşımız yok Komisyonumuz Senatonun yaptığı tadilatı benimsememiştir. Bu benimsememe hususunu oyunuz sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Yardımlaşma hakları

MADDE 10. — Devlet personeli sendikası üyeliği sıfatı kalkmış olanların, Devlet personeli teşekküllerinin kurdukları kooperatifler ve yardımlaşma sandıklarındaki üyelik hakları ve toplu sigorta sözleşmelerinden doğan hakları, yapmış oldukları ödemeler oranında ve Devlet personeli teşekküllerinin tüzüklerinde belirtilecek şart ve süreler içerisinde saklı kalır.

BASKAN — Komisyonumuz değişikliği benimsemiştir. Söz isteyen arkadaşımız var mı? Yok. Benimsemeyi oyunuz sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Benimseme kabul edilmiştir.

Kurulma

MADDE 11. — Devlet personeli teşekkül'eri, tüzüklerini Devlet Personeli Dairesi Başkanlığına vermekle tüzel kişilik kazanırlar.

Bu teşekküller, kuruluşlarını takibeden ilk iş gününden, merkez olarak seçtikleri yerin en

büyük idare üstüne, tüzüklerinin iki örneğinin ilişik olduğu bir bildirim vermek zorundadırlar. Bu bildirimde teşekkül merkezinin adresi de bildirilir.

İdare üstleri, yukardaki fıkrada yazılı belgelerden başka hiçbir belge istiyemezler.

Bu bildirim ile bildirim ek tüzüğün iki örneği Devlet Personel Dairesi Başkanlığına makbuz karşılığında elden verilir ve iadeli taahhütlü olarak posta ile gönderilir.

Tüzükte veya teşekkül merkezinin adresinde değişiklik halinde de bu madde hükümleri uygulanır.

BAŞKAN — Komisyonumuz değişikliği benimsemiştir. Söz istiyen arkadaşımız var mı? Yok. Benimsemeyi oyunuz sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Benimseme kabul edilmiştir.

Tüzükler

MADDE 12. — Devlet personeli teşekküllerinin tüzüklerinde:

- a) Teşekkülün adı ve merkezi olarak seçilen şehir veya kasaba;
- b) Teşekkülün konusu ve amacı;
- c) Katılma, çıkma ve çıkarılma usul ve şartları;
- d) Üyelerin hak ve yükümleri;
- e) Yükümlerine uymayan üyeler ve görevliler hakkında uygulanacak müeyyideler ve bunlara itiraz yolları ile müeyyidelerin kesilmesi şartları;
- f) Teşekkülün genel kurulu ile yönetim organı ve diğer organlarının kuruluş, toplanma, çalışma, yönetim ve denetim şekil ve usulleri ile görevleri ve yetkileri, seçim usulleri;
- g) Teşekkülü temsil yetkisinin kimler tarafından kullanılabilceği;
- h) Teşekkülün merkez ve diğer teşkilâtının kuruluş ve yönetim usulleri ile yetkileri;
- i) Teşekkülün hesap ve defterlerinin neler olduğu ve nasıl tutulacağı;
- j) Teşekkülün dağılmasına ve mallarının tasfiyesine ilişkin hükümler;
- k) Mevzuata ve amaçlarına aykırı olabilecek diğer gerekli ve faydalı hususlar;
- l) Tüzüğün nasıl değiştirilebileceği;
- m) Kurucuların öz ve soyadları ile görevleri, meslekleri ve ikametgâhları; ve
- n) Geçici ilk yönetim organını teşkil eden kurucuların öz ve soyadları;

Belirtilir.

BAŞKAN — Komisyonumuz değişikliği benimsemiştir. Benimsemeyi oyunuz sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Faaliyetler

MADDE 13. — Devlet personeli teşekkülleri, tüzel kişi olarak genel hükümlere göre sahip oldukları yetkilerden başka, aşağıda belirtilen faaliyetlerde bulunabilirler:

- a) Kamu hizmeti personelini ilgilendiren meslekî meselelerle meslekin gelişmesini, üyelerin personel hukukundan doğan maddi ve mânevi hak ve yükümlerini, meslekin ve üyelerin yararına en uygun şekilde halle çalışmak ve savunmak;
- b) Personel hukukunu ilgilendiren mevzuat ve konular üzerinde incelemeler yapmak ve ilgili kurumlara tekliflerde bulunmak;
- c) Kurumların çalışma yerlerini ve hizmetlerin verimliliği konularında görüşlerini bildirmek ve işbirliğinde bulunmak;
- d) Daire ve büroların hizmete elverişliliği ve sağlık şartlarına ilişkin konularda tekliflerde bulunmak;
- e) İstiyen üyelerine, personel hukukunu ilgilendiren durumlarında hukukî yardımda bulunmak;
- f) Üyelerinin tüketim, kredi ve yapı kooperatifleri kurması için teşebbüslerde bulunmak ve yardım etmek;
- g) Yardımlaşma sandıkları kurmak;
- h) Üyeleri adına toplu sigorta sözleşmeleri yapmak;
- i) Üyelerinin müşterek hak ve menfaatlerinin takibinde veya hukukî yardıma ihtiyaç hallerinde üyelerini ve mirasçılarını idari ve kazai her nevi ve derecedeki merciler önünde temsil etmek ve ettirmek, dâva açmak ve bu münasebetle açtığı dâvadan dolayı husumete ehil olmak;
- j) Üyelerinin meslekî bilgilerini ve yeterliklerini artıracak, kültürlerini genişletecek konferanslar ve kurslar tertiplemek ve benzeri faaliyetlerde bulunmak;
- k) Kuruluş amaçlarına ve faaliyetlerine uygun yayınlarda bulunmak;
- l) Üyelerinin çocukları için kreşler ve yu-

valar, emekli üyeleri için ihtiyarlık yurtları ve konutları kurmak ve yönetmek;

m) Üyelerinin ve ailelerinin boş zamanlarını ve tatillerini iyi ve faydalı şekilde geçirmeleri ve sağlıkları için, kâr amacı gütmemek şartıyla, dinlenme yerleri ve spor alanları, parklar ve kitaplıklar kurmak ve yönetmek;

n) Üyeleri arasında iyi münasebetlerin kurulmasını ve devam ettirilmesini sağlayacak toplantılar ve eğlenceler tertiplemek;

o) Mevzuata ve amaçlarına uygun faaliyetleri ve görevleri için gerekli her türlü malları edinmek.

BAŞKAN — Komisyonumuz değişikliği benimsemiştir. Benimsemeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Yasak faaliyetler

MADDE 14. — Devlet personeli teşekkülleri:

a) Her hangi bir suretle siyasi faaliyette bulunamazlar;

b) Siyasi partilerden veya onlara bağlı teşekküllerden, 15 Temmuz 1963 tarihli ve 274 sayılı Sendikalar Kanununa göre veya Esnaf ve küçük sanatkârlar Kanunu gereğince kurulan veyahut kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşu vasfını taşıyan işçi ve işveren meslekî teşekküllerinden her hangi bir suretle maddi yardım kabul edemez, onlara maddi yardım yapamaz ve onların teşkilâtı içerisinde yer alamazlar;

c) Bir siyasi partinin adı altında kurulamazlar;

d) Hiçbir siyasi teşekkülün leh veya aleyhinde her hangi bir devranışta bulunamazlar;

e) Üyelerine doğum ve ölüm halindeki dini törenler için gerekli sosyal yardımların yapılmasından başka hiçbir dinî faaliyete girişemez ve katılamazlar;

f) Grev teşebbüs ve faaliyetini destekleyici davranışlarda bulunamazlar;

g) Gelirlerini mevzuatın ve tüzüklerinin gösterdiği amaç ve haller dışında harcıyamazlar;

h) Organlarının toplantı ve çalışmalarını, bu kanunun 2 nci maddesinde yazılı kurumlara ayrılmış binalarda, çalışma saatleri dışında da olsa, yapamazlar;

i) Devlet personeli hukukuna veya kamu hizmeti görevlilerine ilişkin mevzuatın uygulanmasına dair isteklerini açıklamak veya desteklemek amacıyla açık yer toplantıları ve gösteri yürüyüşleri yapamazlar;

j) Bakanlar Kurulundan izin almadıkça dış kaynaklardan hiçbir suretle yardım kabul edemezler;

k) Bakanlar Kurulundan izin almadıkça milletlerarası teşekküllere katılamazlar.

Bu kanunun 2 nci maddesine göre Devlet personeli sendikası kurabilecek veya bu sendikalara üye olabilecek kimselerin memurluk vasfını esas alarak kuracakları veya üye olabilecekleri dernekler hakkında da bu maddede yazılı yasaklar uygulanır.

Bu kanunun 7 nci maddesinde yazılı Devlet personelinin memurluk vasfını esas alarak kuracakları veya üye olabilecekleri dernekler, bu kanunun 13 ncu maddesinin (f), (g), (h), (ı), (m), (n) ve (o) bendlerinde gösterilenler dışında faaliyette bulunamazlar.

BAŞKAN — Komisyonumuz bu maddeyle ilgili tadilatı benimsememiştir. Benimsememe hususunu oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Benimsememe hususu kabul edilmiştir.

Organlarda görev alamıyacak olanlar

MADDE 15. — Siyasi partilere kayıtlı olan Devlet personel teşekkülleri üyeleri bu teşekküllerin idare, temsil ve diğer organlarında görev alamazlar.

BAŞKAN — Komisyonumuz bu maddeyle ilgili tadilatı da benimsememiştir. Benimsememe hususunu oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Benimsememe hususu kabul edilmiştir.

Gelir ve mallar

MADDE 16. — 1. Devlet personeli teşekküllerinin gelirleri :

a) Üyelerden alacakları aidattan; (bu aidat ayda 20 ve yılda 240 lirayı geçemez)

b) Mevzuata ve tüzüklerine göre yapabilecekleri faaliyetlerden doğan gelirlerden; ve

c) Bağışlardan ibarettir.

2. Bu teşekküller üyelerinin ödiyecekleri aidat miktarı Cemiyetler Kanunundaki kayıt-

lar'a bağlı olmaksızın, genel kurularının kararları tesbit edilir.

3. Bu teşekküllerin bağış kabul etmeleri, Bakanlar Kurulu Kararnamesiye sınırlandırılabilir veya yasaklanabilir.

BAŞKAN — Komisyonumuz, madde ile ilgili değişikliği benimsememiştir. Benimsememe hususunu oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Kabul etmeyenler?... Kabul edilmiştir.

Vergi muafiyeti, malların haczedilmemesi

MADDE 17. — 15 Temmuz 1963 tarihli ve 274 sayılı Sendikalar Kanununun 22 nci maddesinin 4 ncu bendi ile işçi ve işveren sendikalarına ve bunların üst teşekkül'lerine tanınan hakları, bu kanunda söz konusu Devlet Personeli teşekkül'lerine de tanınır.

BAŞKAN — Komisyonumuz değişikliği benimsemiştir. Benimsemeyi kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Aidatın kesilmesi

MADDE 18. — Bu kanunda öngörülen sendikalara; üyelerine ödenecek aidatın sendika tarafından gösterilecek mitkârı; bu üyelerin çalıştıkları kurumlara aylık veya ücretlerinden kesilerek sendikaya ödenir.

BAŞKAN — Komisyonumuz değişikliği benimsemiştir. Benimsemeyi kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Fesih ve infisah halinde mallar

MADDE 19. — Feshedilen veya infisah eden Devlet personeli teşekkül'lerinin malları, bu kanuna göre kurulmuş diğer teşekküllerden birine veya birkaçına, teşekkül tüzüğünde belirtilen şekilde devredilebilir. Teşekkülün malları, bunlardan gayri gerek veya tüzel her hangi bir şahsa veya teşekküle veya kuruma devredilemez veyahut feshedilen veya infisah eden teşekkülün üyeleri arasında paylaşamaz.

BAŞKAN — Komisyonumuz değişikliği benimsemiştir. Benimsemeyi kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Birleşme halinde infisah

MADDE 20. — Devlet personeli teşekkül'lerinin genel kurulları 5 nci madde hükümlerine aykırı kararlar aldıkları takdirde, bu teşekküller infisah etmiş sayılır.

BAŞKAN — Komisyonumuz değişikliği benimsemiştir. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Çeşitli hükümler

MADDE 21. — Devlet personeli teşekkülleri :

A) Tüzüklerinde veya yöneticileri ile vâkı değişikliği derhal;

B) Üye sayıları ile mali durumlarını ise, vâkı isteği üzerine;

Teşekkül merkezinin bulunduğu yerin en büyük idare üstüne veya ilgili kuruma bildirmekle görevlidirler (B) bendi için yılda en çok iki defa talepte bulunabilir.

BAŞKAN — Komisyonumuz, madde ile ilgili değişikliği benimsemiştir. Benimsememe hususunu oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Kabul etmeyenler?... Kabul edilmiştir.

Ceza hükümleri

MADDE 22. — 1. 13 ve 14 ncu maddeler ve 16 nci maddenin 3 ncu bendi hükümlerine aykırı hareket ve davranışlarda bulunan yönetim organı başkanı ve üyeleri ile bu hareket ve davranışlar genel kurullarda vukubulduğu takdirde, bu hareket ve davranışları müsamaha ile karşılayan başkanlık mevkiinde görevde bulunan kimnelere, üç aydan bir yıla kadar hapis cezası verilir.

2. 6 nci maddenin ikinci fıkası hükümüne aykırı hareket edenler beşyüz liradan ikibin liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilirler.

3. 15 nci maddeye aykırı hareket edenlere üç aydan altı aya kadar hapis cezası verilir ve bir daha alınmamak kaydıyla sendikadan çıkartılır.

BAŞKAN — Komisyonumuz değişikliği benimsemiştir. Benimsemeyi kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel hükümler

MADDE 23. — Bu kanunla düzenlenmemiş hususlarda Türlü Medeni Kanunu ile Cemiyetler Kanunu hükümleri uygulanır.

BAŞKAN — Komisyonumuz değişikliği benimsemiştir. Benimsemeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE — Devlet personeli sendikaları kurucu üyelerinin, en az beş yıl kamu hizmeti görmüş olmaları şarttır. Bu niteliği

haiz olmadıkları halde kurucu üyeliği kabul edenler hakkında, beşyüz liradan ikibin liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.

BAŞKAN — Komisyonumuz değişikliği benimsemiştir. Benimsemeyi kabul edenler... Kabul etmeyenler. Kabul edilmiştir.

Yürürlüğe giriş

MADDE 24. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Komisyonumuz değişikliği benimsemiştir. Benimsemeyi kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Yürütme

MADDE 25. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN — Komisyonumuz değişikliği benimsemiştir. Benimsemeyi kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Muhterem arkadaşlar, müzakeresini yaptığımız tasarımın 7 nci, 14 ncü 15 nci ve 16 nci maddeleri dışındaki hükümler kesinleşmiştir. Bu maddelerde Cumhuriyet Senatosunca yapılan değişiklik komisyonumuz benimsenmemiş ve benimsenmeme hususunda heyeti umumiye uyduğu için karma komisyona gitmesi gerekmektedir. Karma Komisyonun sureti teşkili hakkında bir önerge vardır. Her iki meclisten raporu müzakereye esas tutulan komisyonlardan dörder üye tefrik edilerek ve anayasanın gösterdiği oran esas alınarak bir karma komisyon teşkili istenmektedir. Bununla ilgili önergeyi okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

Devlet Personeli meslek teşekkülleri kanun tasarısının yasama Meclisleri arasında ihtilâflı maddelerini hükme bağlamak üzere kurulacak karma komisyonlar her iki Mecliste raporları müzakereye esas olan komisyonlarla kendi üyeleri arasından seçilecek dörder üyeden Anayasanın 85 nci maddesi uyarınca kurulmasını arz ve teklif ederim.

Geçici Komisyon Sözcüsü
İstanbul

Coşkun Kırcı

BAŞKAN — Okunmuş olan önergeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Kabul etmeyenler?... Kabul edilmiştir.

4. — *Siyasi Partiler Kanunu tasarısı ile Adalet Bakanlığı Kasım Gülek ve Kemal Sarıbrahimoğlu'nun, Siyasi partiler kanun teklifleri ve Geçici Komisyon raporu (1/560, 2/378, 2/591) (S. Sayısı : 527) (1)*

BAŞKAN — Komisyon Sözcüsü burada, Hükümet burada...

Daha evvel bölüm bölüm müzakeresine karar verilen tasarıların 4 ve 5 nci bölümleri bir arada müzakere edilmek üzere kararlaştırılmış ve müzakereler bu esasa göre devam etmiş bulunmakta idi. Bu arada, beş arkadaşımız dördüncü ve beşinci bölüm hakkında konuşmuştur. Şimdi söz sırası Sayın Ruhi Soyer'indir. Buyurun efendim.

RUHİ SOYER (Niğde) — Sayın Başkan muhterem arkadaşlarım, Büyük Meclisimiz yeni Anayasanın icabettirdiği temel kanunları, nevama kuruluş kanunlarını çıkarmakla mükellef bir Meclis olarak hakikaten bu devre zarfında en büyük vazife olarak Anayasaya uygun kanunları çıkarmıştır. Bu sebeple de nevama bir Kurucu Meclis hizmeti görmüş bulunmaktadır. Siyasi partiler Kanunu bu cümleden maduttur.

Muhterem arkadaşlarım, bir memlekette demokrasiyi yerleştirmek için temellerini iyi atmak zorundayız. Eğer...

BAŞKAN — Sayın Ruhi Soyer, 4 ncü ve 5 nci bölüm hakkında konuşacaksınız, tümü mevzu bahis değil.

RUHİ SOYER (Devamla) — 4 ncü ve 5 nci bölüm üzerinde konuşuyorum, Sayın Başkan.

Sayın Başkanım hedefimi tabii kestiremedikleri için mevzuun umumu üzerinde konuştuğumu zannettiler. Halbuki değildir. Ben 4 ncü ve 5 nci bölümün, partilerin ana strüktürü, ana kuruluşuna ve temeline ait maddeleri ihtiva etmesi itibarıyla bu girişi yapmak istiyorum.

Evet, onu arz ediyordum muhterem arkadaşlarım : Eğer bir binanın temelini ratio général bir temel üzerine oturtmazsanız üzerine betonarme bina kuramazsınız.

Şimdi bunu söylemekten maksadım şudur : Eğer memlekette hakikaten demokrasiyi kurmak istiyorsak, onu esas temellere dayamak mecburiyetindeyiz. Esaslı temeller de yukardan

(1) 527 S. Sayılı basmayazı 6 . 2 . 1964 tarihli 49 ncü Birleşim tutanağı sonundadır.

aşağıya değil, aşağıdan yukarıya doğru, köy delegesinden veya köy görevlisinden, ilçe kongresinden, il kongresinden genel kongreye kadar bütün teşekküllerini demokratik esasa dayamak mecburiyetindeyiz. Halbuki eğer tasarımı tetkik buyuracak olursanız göreceksiniz ki, bu aksine yukarıya bir betonarme bina yapıyorsunuz fakat altı oynak ve cıvık bir zemin üzerine oturacaksınız. Bu tamamen yanlıştır. Eğer biz bu temelleri esaslı atmak istiyorsak, yalnız genel idare kurulunun değil, belki kazadan, ilk kongreden başlayarak, ilk kongre delegelerinin seçimi usulünden başlayarak demokratik esaslara riayet ede ede genel merkezlerimizi kurmak zorundayız. Aksi takdirde bu memlekette bir parti merkezleri oligarşisi meydana çıkar. (Bravo, sesleri) Şimdi bu açıdan ve bu görüş esasına dayanarak sırayla maddeleri (Sayın Başkanımızın arzusuna uyarak değil, hakikaten böyle yapmak istiyordum) ele alacak olursak. burada 18 nci, 19 ncu ve 20 nci maddeler yani 4 ncü bölümde bu üç maddesi bir madde haline, 15 nci madde haline konmuştur. Burada il yönetim organının, 3 ncü fıkrada il yönetim organı il kongresinde nasıl seçileceği, merkez yönetim organınca ne gibi hallerde ve nasıl işten el çektireceği ve geçici yönetim organının nasıl kurulacağı parti tüzüğünde gösterilir, diyor.

Muhterem arkadaşlarım, bir seçim yapıyorsunuz, muayyen derecelerden gelen bir kongrede seçilmiş idare heyetini merkez idare kurulu re'yi hoduyla, şu veya bu sebebe dayanarak feshetmek salâhiyetini veriyorsunuz. Nasıl olur böyle şey! Eğer böyle olacak olursa il idare kurulları daima, acaba merkez bana bir şey yapar mı diye kendisini korumak ve merkezin emrinde kalmak zorunda kalır. Böyle şey olmaz sevgili arkadaşlarım, böyle şey olmaz! Binaenaleyh, bu fıkranın doğrudan doğruya bu metinden çıkarılması icabeder, kanaatindeyim.

Şimdi başka bölümü daha : «İl yönetim organı üyelerinin salt çoğunluğu boşalma ile kaybolursa bu organ ortadan kalkmış olur ve yerine geçici yönetim organı kurulur...» Yani yine genel merkezler faaliyete geçer, makaslarını işler, istediklerini getirirler.

Şimdi görüyorsunuz ki, bu partiler anlaşması arasındaki anlaşmalarda dahi genel merkezleri temsil eden arkadaşlarımız yine hep aynı tek par-

tili devirden kalma, faşist partilerde, nasyonal sosyalist partilerde ve hattâ belki komünist partilerde yukarıdan aşağı tatbik edilmekte olan disiplini ve dizgini ellerinde tutmak gibi bir gayretin içindedirler. Bu da esas itibariyle hiçbir zaman teviz edilmeyecek bir şeydir.

Muhterem arkadaşlar, bir kongre toplanır, bir idare heyetini seçer, onun yedeğini de birlikte seçer. Siz, salt çoğunluğu istifa etti diye meselâ yarısından fazla genel idare merkezleri, istifaya ikna etti mi, idare heyeti mi kendiliğinden infisah ettiriveriyorlar. O halde bu da hiçbir zaman il idare kurulları için garanti değil, aksine il idare kurullarının ne kadar kendi kongrelerine de yasalar dahi, başlarında daima bir Demokles'in kılıcının asılı kalmasını icabettirmektedir.

Eğer partileriniz için demokratik sistemi kurmazsanız bu maddelerle kuracağınız partilerde daima aşağıdan yukarıya doğru bir tabiiyet içinde değil, aşağıdan yukarıya doğru bir denetleme esası mevcudolduğu takdirde ancak demokratik sistem var denebilir. Binaenaleyh aşağıdan yukarı bir denetlemenin değil, yukarıdan aşağıya bir Demokles kılıcının asılı bulunduğu partilerde hiçbir zaman demokratik partidir ve bu demokrasi idaresini bu memlekette yerleşektir diye düşünmemize imkân yoktur.

Muhterem arkadaşlarım, ilçe idare kurulları da aynı sisteme tabi tutulmuştur. İlçe idare kurullarında da isterse il idare kurulu veya genel merkez her hangi bir ilçe idare kurulunu feshetme yetkisini bu kanunla alıyor. Halbuki muhterem arkadaşlarım, siz şuradaki mevcut otuz - kırk milletvekili bu partilerin kongrelerine niyabeten bugün bunları emir altına veriyorsunuz. Belki kendileri, kendi kongrelerinde serbest kalacak olsalar bunu katiyen kabul etmeyecekleri halde günün birinde milletvekillerinin kanun haline getirmesi yüzünden her halde hayır dua da etmiyerek bunlara boyun eğmek zorunda kalacaklardır. Buna hakkınız yoktur. Sizi, birer aday olarak seçip buraya göndermiş olan partileriniz sizi kendilerinin ellerini, kollarını bağlayıp merkezlerin emrinde ne zaman beni feshedilecek diye beklemek üzere birer kukla haline getirmeniz için göndermemişlerdir. (Ortadan «bravo» sesleri). (Soldan «Ne bravosu?» sesleri.)

Sayın arkadaşım şuna bravo diyorlar, arz ediyim efendim :

Tekrar ediyorum, eğer burada toplanan 15 - 30 milletvekili ile biz bütün partilerin kongrelerine niyabeten burada eğer bu maddeleri kabul edecek olursak, kongrelerin seçtikleri insanlar kim olursa olsun, hangi idare heyetini beğenirlerse beğensinler veya kimi istemezlerse istemesinler, günün birinde başında bir merkezin, bir il idare kurulunun veya merkez idare kurulunun kendilerini feshetme, ortadan kaldırma yetkisini vermiş olacaksınız. Halbuki bunlara kendi kongrelerinde böyle bir karar alduramazsınız! Demek oluyor ki, milletvekillerinden kongre üyeleri daha demokratik düşünmektedirler. Yine ilçe idare kurulunda da eğer salt çoğunluk istifa ederse, bu şekilde idare heyeti münfesi olacağından, il merkezinin veya genel merkezin ne şekilde yeni bir müteşebbis heyet kuracağı parti tüzüklerinde gösterilecektir...

Muhterem arkadaşların, siz bir defa bunu bağlantılı hale getirdikten sonra, ellerini, kollarını bağladıktan sonra particiliği ne şekilde vücutta getireceklerini ister yazın, ister yazmayın. Bunu kongrelere bırakıyorsunuz. Halbuki kongrelerin anasalâhiyetleri, istedikleri insanları istedikleri zaman kendi başlarına getirebilme yetkisidir. Siz burada kabul edeceğiniz bu maddelerle bu anayekillerini ellerinden bağırta, bağırta alacaksınız... Buna hakkınız yoktur!

Şimdi bu böyle olduğu gibi delegeler seçiminin de, ki parti kaza kongrelerinde, ilçe kongrelerinde esas olacaktır, bunların da tamamen demokratik olarak köylerde yapılacak toplantılarla seçilmesi ve köydeki görevli üyenin de tâyin değil, (artık şu tâyin devrini 1946 dan evvelki tek partili devre bıraksak daha iyi olur) tâyin değil köylerde yapacağımız parti toplantılarında oradaki daimî görevliyi de delegelerle birlikte demokratik usullere dayanarak seçmek yerinde olacaktır.

Eğer aşağıdan yukarı köydeki delegelerin seçimini kaza kongrelerinin çalışmalarını ve ilçe idare kurullarının ilçe kongreleri tarafından demokratik usullerle seçilmelerini ve bu seçilmiş olanların da bir istikrar içinde çalışmalarını temin etmez de başlarına genel merkezin Demoklesin kılıcını asacak olursak o zaman, hiçbir zaman bu memlekette bir demokratik sistemi kurmanın imkânı olmaz.

Bu maddeler üzerindeki mâruzatım bunlardır. Muhterem arkadaşlarımız bu hususlarda parti kongreleri ister ilçe kongresi olsun ister il kongresi olsun hiçbir zaman kongrenin yetkilerini bağlayan bu maddeleri kabul etmemelerini bilhassa rica eder hürmetlerimi sunarım.

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

BAŞKAN — Konuşmaların beş dakika ile tahdidini isteyen bir önerge vardır. Okutuyorum.

Millet Meclisi Başkanlığına

Siyasi Partiler Kanununun bölümleri üzerindeki konuşmaların beşer dakikaya indirilmesini arz ve teklif ederim.

Diyarbakır Milletvekili
Alp Doğan Şen

ALP DOĞAN ŞEN (Diyarbakır) — Geri alıyorum.

BAŞKAN — Şimdi arkadaşlar, evvelâ lehte ve aleyhte konuşmalar mümkün olsa dahi riyaaset bu tavrın oylanması için ekseriyeti kâfi görmemektedir. Esasen gayrikâfi ekseriyet içinde bunun oylanması ve müzakeresine devam edilmesi mümkün değildir.

Bu sebeple 9 Nisan 1965 Cuma günü saat 15 te toplanılmak üzere Bireleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati : 17.00

Millet Meclisi GÜNDEMİ

89. BİRLEŞİM

8 . 4 . 1965 Perşembe

Saat : 15,00

I

A - BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

1. — Giresun Milletvekili İ. Etem Kılıçoğlu'nun, İstanbul Emniyet Teşkilâtında kaçakçılık, hırsızlık, uyuşturucu madde, beyaz kadın ticareti ve bunlarla ilgili konularda inceleme yapmak üzere, Anayasanın 88 nci maddesi gereğince kurulması kabul edilen Meclis Araştırma Komisyonuna üye seçimi (10/19)

2. — Antalya Milletvekili İhsan Ataöv'ün, Devlet Radyosunun TRT Kanunu hükümlerini ihlâl edici tarafsız radyo olmaktan çıkıcı partizan bir davranış içerisinde bulunduğu iddia ve isnatlarının gerçek olup olmadığı hususunu incelemek üzere Anayasanın 88 nci maddesi gereğince bir Meclis Araştırma Komisyonu kurulmasına dair önergesi (10/20)

3. — Cumhuriyet Senatosu Bilgöl Üyesi Sabri Topçuoğlu'nun, 262 sayılı Kanuna geçici bir madde eklenmesi hakkındaki kanun teklifinin İçtüzüğü'nün 36 nci maddesi gereğince gündeme alınmasına dair önergesi (4/415, 2/486)

4. — Vazife ile yurt dışına gidecek olan Dışişleri Bakanı Hasan Işık'ın, dönüşüne kadar kendisine Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Süleyman Demirel'in, vekillik edeceğine dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/1162)

B - İKİNCİ DEFA OYA KONULACAK İŞLER

II

SORULAR, GENSORULAR VE GENEL GÖRÜŞME

III

ÖNCELİKLE GÖRÜŞÜLMESİ KARARLAŞTIRILAN İŞLER

1. — Cumhuriyet Senatosu Kastamonu Üyesi Ahmet Nusret Tuna'nın, Anayasayı ihlâl suçundan Yüksek Adalet Divanına mahkûm edilenlerin cezalarının kısmen affı hakkındaki 78 sayılı Kanunun 2 nci maddesine bir fıkra eklenmesi hakkındaki kanun teklifine dair Cumhuriyet Senatosu Başkanlığı tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosunca yapılan değişiklikler hakkında Millet Meclisi Adalet Komisyonu raporu (Millet Meclisi 2/771; Cumhuriyet Senatosu 2/152)

(Millet Meclisi S. Sayısı : 814 e 1 nci ek, Cumhuriyet Senatosu S. Sayısı : 554) [Dağıtma tarihi : 30 . 3 . 1965]

2. — Millî produktivite merkezi kuruluş kanunu tasarısı hakkında Cumhuriyet Senatosu Başkanlığının ret tezkeresi ile Millet Meclisi Geçici Komisyon raporu (Millet Meclisi 1/321. Cumhuriyet Senatosu 1/437) (S. Sayısı : 532 ye 1 nci ek) [Dağıtma tarihi : 5 . 4 . 1965]

3. — Devlet personel meslek teşekkülleri kanun tasarısı hakkında Cumhuriyet Senatosu Başkanlığı tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosunca yapılan değişikliklere dair Millet Meclisi Geçici Komisyon raporu (Millet Meclisi 1/546; Cumhuriyet Senatosu 1/434) (S. Sayısı : 543 e 1 nci ek) [Dağıtma tarihi : 6.4.1965]

4. — Siyasi Partiler kanunu tasarısı ile Adana Milletvekili Kasım Gülek ve Kemal Sarıbrahimoğlu'nun, Siyasi partiler kanun teklifleri ve Geçici Komisyon raporu (1/560, 2/378, 2/591) (S. Sayısı : 527) [Dağıtma tarihi : 27 . 11 . 1963]

5. — Cumhuriyet Senatosu Adana Üyesi Mehmet Ünal ve iki arkadaşının, Cumhuriyet Senatosu Teşkilât kanunu teklifi ile Millet Meclisi İdare Amirlerinin Türkiye Büyük Millet Meclisi Memurları Teşkilâtı hakkındaki 5509 sayılı Kanunu değiştiren 231 sayılı Kanunun 1 nci maddesinin değiştirilmesine ve bu kanuna bazı hükümler eklenmesine dair kanun teklifi ve Anayasa Komisyonu mütalâası ile Plân Komisyonu ve Maliye Komisyonu raporları (2/13, 2/85) (S. Sayısı : 655 e 1 nci ek) [Dağıtma tarihi : 22 . 2 . 1965]

IV

A - HAKLARINDA İVEDİLİK KARARI VERİLEN İŞLER

B - TÜZÜK GEREĞİNCE BİR DEFA GÖRÜŞÜLECEK İŞLER

V

İKİ DEFA GÖRÜŞÜLECEK İŞLER

A - İKİNCİ GÖRÜŞÜLMESİ YAPILACAK İŞLER

B - BİRİNCİ GÖRÜŞÜLMESİ YAPILACAK İŞLER

Dönem : 1

Toplantı : 4 MILLET MECLİSİ S. Sayısı : 814 e | nci ek

Cumhuriyet Senatosu Kastamonu Üyesi Ahmet Nusret Tuna'nın, Anayasayı ihlâl suçundan Yüksek Adalet Divanınca mahkûm edilenlerin cezalarının kısmen affı hakkındaki 78 sayılı Kanunun 2 nci maddesine bir fıkra eklenmesi hakkındaki kanun teklifine dair Cumhuriyet Senatosu Başkanlığı tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosunca yapılan değişiklikler hakkında Millet Meclisi Adalet Komisyonu raporu (Millet Meclisi 2/771; Cumhuriyet Senatosu 2/152)

(Not : Cumhuriyet Senatosu S. Sayısı : 554)

*Cumhuriyet Senatosu
Genel Sekreterliği
Kanunlar Müdürlüğü
Sayı : 4758*

20 . 3 . 1965

Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : 11 . 2 . 1965 gün ve 10203 sayılı yazınıza karşılıktır :

Anayasayı ihlâl suçundan Yüksek Adalet Divanınca mahkûm edilenlerin cezalarının kısmen affı hakkındaki 78 sayılı Kanunun 2 nci maddesine bir fıkra eklenmesi hakkındaki kanun teklifinin Millet Meclisince kabul olunan metni, Cumhuriyet Senatosu Genel Kurulunun 19 . 3 . 1965 tarihli 57 nci Birleşiminde değiştirilerek ve açık oyla kabul edilmiş, dosya ilişikte sunulmuştur.

arz ederim.

Saygılarımla.

Enver Aka

Cumhuriyet Senatosu Başkanı

Not : Bu teklif Genel Kurulun 17 . 3 . 1965, 18 . 3 . 1965, 19 . 3 . 1965 tarihli 55, 56 ve 57 nci birleşimlerinde görüşülmüştür.

1 nci maddesi ile tümü açık oya arz edilmiştir.

Açık oy neticesi : (126) Tümü

Kabul : 102

Ret : 22

Çekinser : 2

Adalet Komisyonu raporu

Millet Meclisi
Adalet Komisyonu
Esas No. : 2/771
Karar No. : 62

25 . 3 . 1953

Yüksek Başkanlığa

Cumhuriyet Senatosu Kastamonu Üyesi Ahmet Nusret Tuna'nın, Anayasayı ihlâl suçunları Yüksek Adalet Divanıca mahkûm edilenlerin cezalarının kısmen affı hakkındaki 78 sayılı Kanununun 2 nci maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun teklifinin Cumhuriyet Senatosunca birinci maddesinin değiştirilerek kabul edilmesi sebebiyle Millet Meclisine iade edilmesi ve Başkanlığa dosyanın komisyonumuza tevdi edilmesi üzerine kanun teklifi Anayasanın 92 nci maddesi uyarınca komisyonumuzda tetkik ve müzakere edildi.

Teklifin birinci maddesi Cumhuriyet Senatosunca Yüksek Adalet Divanıca verilen karar tetkik edilmek suretiyle, mezkûr mahkemece ölüm cezalarının da verildiği ve Millî Birlik Komitesi kararı ile bu ölüm cezalarının müebbet ağır hapse tahvil edildiği göz önünde tutularak doğrudan doğruya müebbet ağır hapse mahkûm edilenlerle bu muameleye tabi tutulanların sonuç olarak aynı seviyede buldukları tesbit edilerek bunların da tekliften istifadelerini sağlamak amacıyla değiştirilmiş ve yapılan bu değişiklik komisyonumuzca uygun nûtalâa edilmiştir.

Teklifin 2 ve 3 ncü maddeleri Cumhuriyet Senatosunca aynen kabul edildiğinden kesinleşmiştir.

Genel Kurulun tasviplerine sunulmak üzere işbu rapor Yüksek Başkanlığa saygı ile sunulur.

Adalet Komisyonu Başkanı

I. H. Tekinel

İçel
C. Kılıç

Sözcü

N. Güray

Manisa
H. Okçu

Çanakkale
R. Sezgin

Kırklareli
A. Altuğ

Erzincan
S. Perinçek

Kırşehir
H. Özmen

**Millet Meclisinin kabul ettiği
metin**

Anayasayı ihlâl suçundan Yüksek Adalet Divanıca mahkûm edilenlerin cezalarının kısmen affı hakkındaki 78 sayılı Kanunun 2 nci maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında kanun teklifi

MADDE 1. — Anayasayı ihlâl suçundan Yüksek Adalet Divanıca mahkûm edilenlerin cezalarının kısmen affı hakkındaki 78 sayılı Kanunun 2 nci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir :

1924 tarihli ve 491 sayılı Teşkilâtı Esasiye Kanununun bâzı hükümlerinin kaldırılması ve bâzı hükümlerinin değiştirilmesi hakkında 12 Haziran 1960 tarihli ve 1 sayılı Kanunun 6 nci maddesi uyarınca kurulan Yüksek Adalet Divanıca Anayasayı ihlâl suçundan T. C. Kanununun 146 nci maddesi gereğince müebbet ağır hapse mahkûm edilmiş olup da Anayasanın 97 nci maddesi gereğince affedilenler bu maddenin 1 nci fıkrası hükmünden faydalanırlar.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Cumhuriyet Senatosunun kabul ettiği metin

Anayasayı ihlâl suçundan Yüksek Adalet Divanıca mahkûm edilenlerin cezalarının kısmen affı hakkındaki 78 sayılı Kanunun 2 nci maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında kanun teklifi

MADDE 1. — Anayasayı ihlâl suçundan Yüksek Adalet Divanıca mahkûm edilenlerin cezalarının kısmen affı hakkındaki 78 sayılı Kanunun 2 nci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir :

1924 tarihli ve 491 sayılı Teşkilâtı Esasiye Kanununun bâzı hükümlerinin kaldırılması ve bâzı hükümlerinin değiştirilmesi hakkında 12 Haziran 1960 tarihli ve 1 sayılı Kanunun 6 nci maddesi uyarınca kurulan Yüksek Adalet Divanıca T. C. Kanununun 146 ve 59 ncu maddelerine göre müebbet ağır hapse mahkûm olanlarla Millî Birlik Komitesi Kararı ile ölüm cezaları müebbet ağır hapse tahvil edilenlerden Anayasanın 97 nci maddesi gereğince affolunanlar bu maddenin 1 nci fıkrası hükmünden faydalanırlar.

MADDE 2. — Millet Meclisi metninin 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Millet Meclisi metninin 3 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

Adalet Komisyonu değiştirdiği

Anayasayı ihlâl suçundan Yüksek Adalet Divanıca mahkûm edilenlerin cezalarının kısmen affı hakkındaki 78 sayılı Kanunun 2 nci maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında Kanun

MADDE 1. — Teklifin 1 nci maddesi Cumhuriyet Senatosunca değiştirilmiş ve yapılan bu değişiklik Komisyonumuzca benimsenmiştir.

MADDE 2. — Teklifin 2 nci maddesi Cumhuriyet Senatosunca aynen kabul edildiğinden kesinleşmiştir.

MADDE 3. — Teklifin 3 ncu maddesi Cumhuriyet Senatosunca aynen kabul edildiğinden kesinleşmiştir.

Dönem : 1

Toplantı : 4

MILLET MECLİSİ S. Sayısı : 543 e | nci ek

Devlet personeli meslek teşekkülleri kanun tasarısı hakkında Cumhuriyet Senatosu Başkanlığı tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosunca yapılan değişikliklere dair Millet Meclisi Geçici Komisyon raporu (Millet Meclisi 1/546; Cumhuriyet Senatosu 1/434)

(Not : Cumhuriyet Senatosu S. Sayısı : 561)

*Cumhuriyet Senatosu
Genel Sekreterliği
Kanunlar Müdürlüğü
Sayı : 4517*

17 . 3 . 1965

Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : 14 . 12 . 1964 gün ve 6842 - 39204 sayılı yazınıza karşılıktır :

Devlet personeli sendikaları kanunu tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni Cumhuriyet Senatosu Genel Kurulunun 16 . 3 . 1965 tarihli 54 ncü Birleşiminde değiştirilerek ve açık oyla kabul edilmiş, dosya ilişikte sunulmuştur.

Arz ederim.

Saygılarımla.

Enver Aka

Cumhuriyet Senatosu Başkanı

Not : Bu tasarı Genel Kurulun 9 . 3 . 1965, 12 . 3 . 1965, 16 . 3 . 1965 tarihli 51, 53 ve 54 ncü birleşimlerinde görüşülmüştür.

Açık oya arz edilen maddeler : 2, 7, 13, 14, 15, 16, 21, 22 geçici 1, Tümü. «Devlet Personeli» ifadesinin tashihi için : 10, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 19, 20, 21 ve geçici 1.

Açık oy puslaları ilişiktir.

Geçici Komisyon raporu

*Millet Meclisi
Geçici Komisyon
Esas No. : 1/546
Karar No. : 7*

31 . 3 . 1965

Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Komisyonumuz, 23 Mart 1965 günkü Toplantısında, Hükümet adına Başbakanlık Devlet Personel Dairesi Başkanının huzurunda toplanarak aşağıdaki hususları kararlaştırmıştır.:

1. Devlet Personeli Meslek Teşekkülleri kanunu tasarısının Millet Meclisince kabul edilen metni üzerinde Cumhuriyet Senatosunda yapılan değişikliklerden 2 nci madde üzerinde yapılan değişiklik şifh maddenin bendlere ayrılmamasına dair olup komisyonumuzca uygun görülmüştür.

2. Cumhuriyet Senatosu, 7 nci maddeye göre, Devlet personeli sendikası kuramayacak ve bu sendikalara üye olamayacak katagoriler arasından (2 nci bendde yer alan) Sayıştay üyeleri, savcılar, raportörleri ve denetçilerini çıkarmıştır. Komisyonumuz; verdiği kararlar yargı kararı niteliğinde olmamakla beraber, yargı metodunu kullanarak çalışan ve genel ve katma bütçeli dairelerin hesap ve mallarıyla ilgili olarak kesin kararlar veren Sayıştay personelinin, Devlet ile Devletin bir kısım personeli arasındaki ihtilâfların halinde oynadığı büyük rolün gerektirdiği mehabetin, bu personeli sendika mücadelesinin dışında tutmayı gerektirdiği mülâhazasında olduktan başka; Sayıştayın bu niteliği dolayısıyla Devlet Personel Heyetinde temsil edilmesinin öngörülmesi karşısında Cumhuriyet Senatosu metninin kabulünün bu temsile de inkân veremeyeceğini göz önünde tutarak, bu konuda Cumhuriyet Senatosunun yaptığı değişikliği uygun görmüştür.

Cumhuriyet Senatosu aynı maddenin 9 neu bendinde iki önemli değişiklik yapmış ve Devlet personeli sendikası kuramayacak ve bu sendikalara üye olamayacak memurlar meyamından Dışişleri Bakanlığının uzman memurlarıyla idari memurlarını ve Dışişleri Bakanlığına mensubolmamakla beraber dış misyonlarda çalışan diğer memurları çıkarmıştır. Komisyonumuz, Dışişleri Bakanlığının uzman memurları arasında hukuk müşavirlerinin ve tercümanların ve idari memurları arasında da şifreci, kriptocu, telsizci, arşiveci gibi Dışişleri Bakanlığının faaliyetlerine tam olarak katılan personelin bulunduğunu göz önünde tutarak, bu gibi personelin de tıpkı aynı Bakanlığın meslek memurları için olduğu gibi sendika faaliyetlerine katılmalarını bu meslekte korunması gereken Devletle ayniyet ruhuna aykırı görmüştür. Ayrıca, Komisyonumuz, Dışişleri Bakanlığı dışındaki bakanlıklara mensubolmamakla beraber, milletlerarası hukukun temel kuralları gereğince dış misyon sefinin emrinde çalışan memurlar için de bu görevlerde buldukları sürece Dışişleri Bakanlığı memurları için uygulanan aynı esasları uygulamanın, dış misyonların vahdetini korumak için zaruri olduğu neticesine vararak, Cumhuriyet Senatosunun bu bendde yaptığı değişikliği de uygun görmemiştir.

Komisyonumuz, Cumhuriyet Senatosunun aynı maddenin 12 nci bendinde yaptığı değişiklikle, Devlet personeli sendikası kuramayacak ve bu gibi sendikalara üye olmayacak personel arasından Devlet Personel Dairesinin - Devlet Personel Heyeti dışında kalan - memurlarını çıkarmış olmasını mahzursuz saymıştır.

Bu maddenin ancak bütünü üzerinde tavsiyede bulunmak durumunda olan Komisyonumuz, prosedür icabı, bu maddede Cumhuriyet Senatosunca yapılan değişikliklerin benimsenmemesini tavsiye etmeye karar vermiştir.

4. 10, 11 ve 12 nci maddeleri redaksiyon tâdili de benimsenmiştir.

5. Komisyonumuz, 13 nci maddenin (i) bendinde Cumhuriyet Senatosunca yapılan değişikliği uygun görmüştür. Gerçekten, «temsil etmek» ibaresinin «Temsil ettirmek» ibaresiyle takviyesi faydalı bir ilâvedir.

6. Komisyonumuz, 14 nci maddede Cumhuriyet Senatosunun yaptığı değişiklikleri uygun görmemiş ve «kararname» teriminin bu maddenin (j) ve (k) bendlerinde kalmasının faydalı olacağına kanaat getirmiştir.

7. Komisyonumuz, Cumhuriyet Senatosunca metne 15 nci madde olarak eklenen yeni maddeyi uygun görmüştür. Gerçekten, 2 nci ve 7 nci maddelere göre Devlet personel sendikalarında üye olabilecek Devlet personeli arasında siyasi partilere üye olmak hakkına Anayasanın 120 nci maddesinin son fıkrası gereğince istisnaen sahibolan üniversite öğretim üyeleri ve yardımcıları bulduktan başka, emekliye ayrılmış olup da emeklilikten gayri bir kanuni veya akdî statü içinde bulunmayan eski Devlet personeli de meyeuttur ve bu sonuncular da siyasi partilere üye olmak hakkına sahiptirler. Bu gibilerin, siyasetle uğraşması pek tabii olarak yasak edilen bu sendikaların idari görevlerinde bulunmamaları gerekir. Ancak, Cumhuriyet Senatosunca kabul edilen metnin yazılış tarzından, bu kimselerin söz konusu sendikaların genel kurullarında dahi görev alamıyacakları gibi bir sonuç çıkmakta olduğundan metin komisyonumuzca redaksiyon bakımından uygun görülmemiştir.

8. Komisyonumuz, Cumhuriyet Senatosunca 16 nci madde olarak kabul edilen Millet Meclisi metninin 15 nci maddesinin (a) bendinde Cumhuriyet Senatosunca yapılan değişikliği benimsemiştir. Gerçekten, bu değişikliğin benimsenmesi bu sendikaları malî bakımdan son derecede zayıf bir duruma düşürecektir.

9. Komisyonumuz, Cumhuriyet Senatosunun 21 nci madde olarak kabul ettiği Millet Meclisi metninin 20 nci maddesinde yaptığı değişikliği uygun görmüştür.

10. Komisyonumuz, Cumhuriyet Senatosunun 22 nci maddesi olarak kabul ettiği Millet Meclisi metninin 21 nci maddesinde yaptığı değişikliği uygun görmüştür.

11. Komisyonumuz, Cumhuriyet Senatosunun 1 nci geçici maddede yaptığı değişikliği uygun görmüştür.

12. Komisyonumuz, Cumhuriyet Senatosunca metne 15 nci madde olarak bir yeni madde eklenmesine prensip itibarıyla taraftar olduğu cihetle, bu hususun diğer maddelerin numaralarında gerektirdiği değişiklikleri aynen benimsemiştir.

13. Anayasanın 7 nci geçici maddesine tabi kanun tasarılarından birine aid olmakla, işbu raporumuz, Genel Kurulda öncelikle ve diğer bütün işlere takdimen görüşülmesi ricasıyla, Yüksek Başkanlığa sunulur.

Geçici Komisyon

Başkanı
Malatya
A. Akşit

Sözcü
İstanbul
C. Kurca

Kayseri
M. Göker

Kütahya
S. Sarpaşar
İmzada bulunamadı.

Sinop
M. Alicanoęlu
İmzada bulunamadı.

Van
Ş. Kösereisöęlu

MİLLET MECLİSİNİN KABUL ETTİĞİ METİN

Devlet Personeli Sendikaları Kanunu

Kapsam

MADDE 2. — Bu kanunun 1 nci maddesinde tanımlanan Devlet personeli sendikaları:

I - Devletin ve diğer kamu tüzel kişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle görevli oldukları kamu hizmetlerinin görüldüğü genel ve katma bütçeli dairelerin, il özel idarelerinin, belediyelerin, köylerin ve genel ve katma bütçeli dairelere, il özel idarelerine veya belediyelere bağlı kuruluşların, ve

II - Kamu İktisadi Teşebbüslerinin ve özel kanunlarla veya özel kanunların verdiği yetkiye dayanılarak kurulan banka ve teşekküllerin asli ve sürekli görevlileri ve bu görevlerden emekliye ayrılmış olup emeklilikten gayri bir kanuni veya akdi statü içinde bulunmayan kimseler tarafından kurulabilir.

Yasaklamalar

MADDE 7. — 1. Anayasa Mahkemesi üyeleri ve raportörleri, Yüksek Hâkimler Kurulu üyeleri ve raportörleri, hâkimler ve savcılar ile Danıştay üyeleri, kanunsözcüleri ve yardımcıları;

2. Sayıştay üyeleri, savcıları, raportörleri ve denetçileri;

3. Valiler, kaymakamlar, bucak müdürleri;

4. Müsteşarlar ve genel müdürler ve yardımcıları;

5. 15 Temmuz 1963 tarihli ve 274 sayılı Sendikalar Kanununun 2 nci maddesinin 1 nci bendinin 4 ncü fıkrası hükmü saklı kalmak kaydıyla askerî şahıslar ile Millî Savunma Bakanlığı ve Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği memurları;

6. 15 Temmuz 1963 tarihli ve 274 sayılı Sendikalar Kanununun 2 nci maddesinin 1 nci bendinin 4 ncü fıkrası hükmü saklı kalmak kaydıyla Jandarma Genel Komutanlığı ve Emniyet Teşkilâtı memurları;

7. Millî İstihbarat Teşkilâtı (Millî emniyet hizmeti) memurları;

8. Kanuna göre silâh taşımaya ve zor kullanmaya yetkili kamu hizmeti personeli;

9. Dışişleri Bakanlığı memurları ve dış misyonlarda çalışan memurlar;

10. Kamu İktisadi Teşebbüslerinin yönetim kurulu üyeleri;

11. Din ve ibadet işlerinde çalışanlar; ve

12. Devlet Personel Dairesi memurları;

Bu kanuna göre sendika kuramaz ve sendikalara üye olamazlar.

Yardımlaşma hakları

MADDE 10. — Devlet personeli sendikası üyeliği sıfatı kalkmış olanların, Devlet personel teşekküllerinin kurdukları kooperatifler ve yardımlaşma sandıklarındaki üyelik hakları ve toplu sigorta sözleşmelerinden doğan hakları, yapmış oldukları ödemeler oranında ve Devlet personel teşekküllerinin tüzüklerinde belirtilecek şart ve süreler içersinde saklı kalmır.

Kurulma

MADDE 11. — Devlet personel teşekkülleri, tüzüklerini Devlet Personel Dairesi Başkanlığına vermekle tüzel kişilik kazanırlar.

Bu teşekküller, kuruluşlarını takibeden ilk iş gününde, merkez olarak seçtikleri yerin en büyük idare üstüne, tüzüklerinin iki örneğinin ilişik olduğu bir bildirim vermek zorundadırlar bu bildirimde teşekkül merkezinin adresi de belirtilir.

ÖMÜRİİYET SENATOSUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

Devlet Personeli Sendikaları Kanunu

Kapsam

MADDE 2. — Bu kanunun 1 nci maddesinde tanımlanan Devlet Personeli Sendikaları :

Devletin ve diğer kamu tüzel kişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle görevli oldukları kamu hizmetlerinin görüldüğü genel ve katma bütçeli dairelerin, il özel idarelerinin, belediyelerin, köylerin ve genel ve katma bütçeli dairelere, il özel idarelerine veya belediyelere bağlı kuruluşların, ve Kamu İktisadi Teşebbüslerinin ve özel kanunlarla veya özel kanunların verdiği yetkiye dayanılarak kurulan banka ve teşekküllerin asli ve sürekli görevlileri ve yukarıda yazılı görevlerden emekliye ayrılmış olup emeklilikten gayri bir kanuni veya akdi statü içinde bulunmayan kişiler tarafından kurulabilir.

Yasaklamalar

MADDE 7. — 1. Anayasa Mahkemesi üyeleri ve raportörleri, Yüksek Hâkimler Kurulu üyeleri ve raportörleri, hâkimler ve savcılar ile Danıştay üyeleri, kanunsözcüleri ve yardımcıları;

2. Valiler, kaymakamlar, bucak müdürleri;

3. Müsteşarlar ve genel müdürler;

4. 15 Temmuz 1963 tarihli ve 274 sayılı Sendikalar Kanununun 2 nci maddesinin 1 nci bendinin 4 ncü fıkrası hükmü saklı kalmak kaydıyla askerî şahıslar ile Millî Savunma Bakanlığı ve Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği memurları;

5. 15 Temmuz 1963, tarihli ve 274 sayılı Sendikalar Kanununun 2 nci maddesinin 1 nci bendinin 4 ncü fıkrası hükmü saklı kalmak kaydıyla Jandarma Genel Komutanlığı ve Emniyet Teşkilâtı memurları;

6. Millî İstihbarat Teşkilâtı (Millî emniyet hizmeti) memurları;

7. Kanuna göre silâh taşımaya ve zor kullanmaya yetkili kamu hizmeti personeli;

8. Dışişleri Bakanlığı meslek memurları;

9. Kamu İktisadi Teşebbüslerinin yönetim kurulu üyeleri;

10. Din ve ibadet işlerinde çalışanlar; ve

11. Devlet Personel Heyeti;

Bu kanuna göre sendika kuramaz ve sendikalara üye olamazlar.

Yardımlaşma hakları

MADDE 10. — Devlet personeli sendikası üyeliği sıfatı kalkmış olanların, Devlet personeli teşekküllerinin kurdukları kooperatifler ve yardımlaşma sandıklarındaki üyelik hakları ve toplu sigorta sözleşmelerinden doğan hakları, yapmış oldukları ödemeler oranında ve Devlet personel teşekküllerinin tüzüklerinde belirtilecek şart ve süreler içerisinde saklı kalır.

Kurulma

MADDE 11. — Devlet personel teşekkülleri, tüzüklerini Devlet Personeli Dairesi Başkanlığına vermekle tüzel kişilik kazanırlar.

Bu teşekküller, kuruluşlarını takibeden ilk iş gününde, merkez olarak seçtikleri yerin en büyük idare üstüne, tüzüklerinin iki örneğinin ilişik olduğu bir bildirim vermek zorundadırlar. Bu bildirimde teşekkül merkezinin adresi de belirtilir.

Millet Meclisinin kabul ettiği metin.

İdare üstleri, yukardaki fıkrada yazılı belgelerden başka hiçbir belge istiyemezler.

Bu bildirim ile bildirime ek tüzüğün iki örneği Devlet Personel Dairesi Başkanlığına makbuz karşılığında elden verilir veya iadeli taahhütlü olarak posta ile gönderilir.

Tüzükte veya teşekkül merkezinin adresinde değişiklik halinde de bu madde hükümleri uygulanır.

Tüzükler

MADDE 12. — Devlet personel teşekküllerinin tüzüklerinde :

- a) Teşekkülün adı ve merkezi olarak seçilen şehir veya kasaba;
- b) Teşekkülün konusu ve amacı;
- c) Katılma, çıkma ve çıkarılma usul ve şartları;
- d) Üyelerin hak ve yükümleri;
- e) Yükümlerine uymayan üyeler ve görevliler hakkında uygulanacak müeyyideler ve bunlara itiraz yolları ile müeyyidelerin kesinleşme şartları;
- f) Teşekkülün genel kurulu ile yönetim organı ve diğer organlarının kuruluş, toplanma, çalışma, yönetim ve denetim şekil ve usulleri ile görevleri ve yetkileri, seçim usulleri;
- g) Teşekkülü temsil yetkisinin kimler tarafından kullanılabilceği;
- h) Teşekkülün merkez ve diğer teşkilâtının kuruluş ve yönetim usulleri ile yetkileri;
- i) Teşekkülün hesap ve defterlerinin neler olduğu ve nasıl tutulacağı;
- j) Teşekkülün dağılmasına ve mallarının tasfiyesine ilişkin hükümler;
- k) Mevzuata ve amaçlarına aykırı olmayacak diğer gerekli ve faydalı hususlar;
- l) Tüzüğün nasıl değiştirilebileceği;
- m) Kurucuların öz ve soyadları ile görevleri, meslekleri ve ikametgâhları; ve
- n) Geçici ilk yönetim organını teşkil eden kurucuların öz ve soyadları belirtilir.

Faaliyetler

MADDE 13. — Devlet personel teşekkülleri, tüzel kişi olarak genel hükümlere göre sahiboldukları yetkilerden başka, aşağıda belirtilen faaliyetlerde bulunabilirler:

- a) Kamu hizmeti personelini ilgilendiren mesleki meseleleri, meslekin gelişmesini, üyelerin personel hukukundan doğan maddi ve mânevi hak ve yükümlerini, meslekin ve üyelerin yararına en uygun şekilde halle çalışmak ve savunmak;
- b) Personel hukukunu ilgilendiren mevzuat ve konular üzerinde incelemeler yapmak ve ilgili kurumlara tekliflerde bulunmak;
- c) Kurumların, çalışma yerlerinin ve hizmetlerin verimliliği konularında görüşlerini bildirmek ve iş birliğinde bulunmak;
- d) Daire ve büroların hizmete elverişliliği ve sağlık şartlarına ilişkin konularda tekliflerde bulunmak;
- e) İstiyen üyelerine, personel hukukunu ilgilendiren durumlarında hukukî yardımda bulunmak;
- f) Üyelerinin tüketim, kredi ve yapı kooperatifleri kurması için teşebbüslerde bulunmak ve yardım etmek;
- g) Yardımlaşma sandıkları kurmak;
- h) Üyeleri adına toplu sigorta sözleşmeleri yapmak;
- i) Üyelerinin müşterek hak ve menfaatlerinin takibinde veya hukukî yardıma ihtiyaç hallerinde üyelerini ve mirasçılarını idari ve kazai her nevi ve derecedeki merciler önünde temsil etmek, dâva açmak ve bu münasebetle açtığı dâvadan dolayı husumete ehil olmak;

Cumhuriyet Senatosunun kabul ettiği metin

İdare üstleri, yukardaki fıkırada yazılı belgelerden başka hiçbir belge istiyemezler.

Bu bildirim ile bildirime ek tüzüğün iki örneği Devlet Personel Dairesi Başkanlığına maksbuz karşılığında elden verilir veya iadeli taahhütlü olarak posta ile gönderilir.

Tüzükte veya teşekkül merkezinin adresinde değişiklik halinde de bu madde hükümleri uygulanır.

Tüzükler

MADDE 12. — Devlet personeli teşekküllerinin tüzüklerinde :

- a) Teşekkülün adı ve merkezi olarak seçilen şehir veya kasaba;
 - b) Teşekkülün konusu ve amacı;
 - c) Katılma, çıkma ve çıkarılma usul ve şartları;
 - d) Üyelerin hak ve yükümleri;
 - e) Yükümlerine uymıyan üyeler ve görevliler hakkında uygulanacak müeyyideler ve bunlara itiraz yolları ile müeyyidelerin kesinleşme şartları;
 - f) Teşekkülün genel kurulu ile yönetim organı ve diğer organlarının kuruluş, toplanma ça-
lışma, yönetim ve denetim şekil ve usulleri ile görevleri ve yetkileri, seçim usulleri;
 - g) Teşekkülü temsil yetkisinin kimler tarafından kullanılabilceği;
 - h) Teşekkülün merkez ve diğer teşkilâtının kuruluş ve yönetim usulleri ile yetkileri;
 - i) Teşekkülün hesap ve defterlerinin neler olduğu ve nasıl tutulacağı;
 - j) Teşekkülün dağılmasına ve mallarının tasfiyesine ilişkin hükümler;
 - k) Mevzuata ve amaçlarına aykırı olmayacak diğer gerekli ve faydalı hususlar;
 - l) Tüzüğün nasıl değiştirilebileceği;
 - m) Kurucuların öz ve soyadları ile görevleri, meslekleri ve ikametgâhları; ve
 - n) Geçici ilk yönetim organını teşkil eden kurucuların öz ve soyadları;
- Belirtilir.

Faaliyetler

MADDE 13. — Devlet personeli teşekkülleri, tüzel kişi olarak genel hükümlere göre sahibol-
dukları yetkilerden başka, aşağıda belirtilen faaliyetlerde bulunabilirler:

- a) Kamu hizmeti personelini ilgilendiren mesleki meselerle, meslekin gelişmesini, üyelerin
personel hukukundan doğan maddi ve mânevi hak ve yükümlerini, meslekin ve üyelerin yararına
en uygun şekilde halle çalışmak ve savunmak;
- b) Personel hukukunu ilgilendiren mevzuat ve konular üzerinde incelemeler yapmak ve ilgili
kurumlara tekliflerde bulunmak;
- c) Kurumların çalışma yerlerini ve hizmetlerin verimliliği konularında görüşlerini bildir-
mek ve işbirliğinde bulunmak;
- d) Daire ve büroların hizmete elverişliliği ve sağlık şartlarına ilişkin konularda tekliflerde
bulunmak;
- e) İstiyen üyelerine, personel hukukunu ilgilendiren durumlarında hukukî yardımda bulun-
mak;
- f) Üyelerinin tüketim, kredi ve yapı kooperatifleri kurması için teşebbüslerde bulunmak ve
yardım etmek;
- g) Yardımlaşma sandıkları kurmak;
- h) Üyeleri adına toplu sigorta sözleşmeleri yapmak;
- i) Üyelerinin müşterek hak ve menfaatlerinin takibinde veya hukukî yardıma ihtiyaç halle-
rinde üyelerini ve mirasçılarını idari ve kazai her nevi ve derecedeki merciler önünde temsil et-
mek, ve ettirmek, dâva açmak ve bu münasebetle açtığı dâvadan dolayı husumete ehil olmak;

Millet Meclisinin kabul ettiği metin

- j) Üyelerinin meslekî bilgilerini ve yeterliklerini artıracak, kültürlerini genişletecek konferanslar ve kurslar tertiplemek ve benzeri faaliyetlerde bulunmak;
- k) Kuruluş amaçlarına ve faaliyetlerine uygun yayınlarda bulunmak;
- l) Üyelerinin çocukları için kreşler ve yuvalar, emekli üyeleri için ihtiyarlık yurtları ve konutları kurmak ve yönetmek;
- m) Üyelerinin ve ailelerinin boş zamanlarını ve tatillerini iyi ve faydalı şekilde geçirmeleri ve sağlıkları için, kâr amacı gütmemek şartıyla, dinlenme yerleri ve spor alanları, parklar ve kitaplıklar kurmak ve yönetmek;
- n) Üyeleri arasında iyi münasebetlerin kurulmasını ve devam ettirilmesini sağlayacak toplantılar ve eğlenceler tertiplemek;
- o) Mevzuata ve amaçlarına uygun faaliyetleri ve görevleri için gerekli her türlü malları edinmek.

Yasak faaliyetler

MADDE 14. — Devlet personeli teşekkülleri :

- a) Her hangi bir suretle siyasi faaliyette bulunamazlar;
- b) Siyasi partilerden veya onlara bağlı teşekküllerden, 15 Temmuz 1963 tarihli ve 274 sayılı Sendikalar Kanununa göre veya Esnaf ve Küçük Sanatkarlar Kanunu gereğince kurulan veyahut kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşu vasfını taşıyan işçi ve işveren meslekî teşekküllerinden her hangi bir suretle maddî yardım kabul edemez; onlara maddî yardım yapamaz ve onların teşkilâtı içerisinde yer alamazlar;
- c) Bir siyasi partinin adı altında kurulamazlar;
- d) Hiçbir siyasi teşekkülün leh veya aleyhinde her hangi bir davranışta bulunamazlar;
- e) Üyelerine doğum ve ölüm halinde dini törenler için gerekli sosyal yardımların yapılmasından başka hiçbir dini faaliyete girişemez ve katılamazlar;
- f) Grev teşebbüs ve faaliyetlerini destekleyici davranışlarda bulunamazlar;
- g) Gelirlerini mevzuatın ve tüzüklerinin gösterdiği amaç ve haller dışında harcıyamazlar;
- h) Organlarının toplantı ve çalışmalarını, bu kanunun 2 nci maddesinde yazılı kurumlara ayrılmış yerlerde, çalışma saatleri dışında da olsa, yapamazlar;
- i) Devlet personeli hukukuna veya kamu hizmeti görevlilerine ilişkin mevzuatın uygulanmasına dair isteklerini açıklamak veya desteklemek amacıyla açık yer toplantıları ve gösteri yürüyüşleri yapamazlar;
- j) Bakanlar Kurulundan bir kararnameyle izin almadıkça dış kaynaklardan hiçbir suretle yardım kabul edemezler;
- k) Bakanlar Kurulundan bir kararnameyle izin almadıkça milletlerarası teşekküllere katılamazlar.

Bu Kanunun 2 nci maddesine göre Devlet personeli sendikası kurabilecek veya bu sendikalara üye olabilecek kimselerin memurluk vasfını esas alarak kuracakları veya üye olabilecekleri dernekler hakkında da bu madde de yazılı yasaklamalar uygulanır.

Bu Kanunun 7 nci maddesinde yazılı Devlet personelinin memurluk vasfını esas alarak kuracakları veya üye olabilecekleri dernekler, bu Kanunun 13 nci maddesinin (f), (g), (h), (l), (m), (n) ve (o) bendlerinde gösterilenler dışında faaliyette bulunamazlar.

Cumhuriyet Senatosunun kabul ettiği metin

- j) Üyelerinin meslekî bilgilerini ve yeterliklerini artıracak, kültürlerini genişletecek konferanslar ve kurslar tertiplemek ve benzeri faaliyetlerde bulunmak;
- k) Kuruluş amaçlarına ve faaliyetlerine uygun yayınlarda bulunmak;
- l) Üyelerinin çocukları için kreşler ve yuvalar, emekli üyeleri için ihtiyarlık yurtları ve konutları kurmak ve yönetmek;
- m) Üyelerinin ve ailelerinin boş zamanlarını ve tatillerini iyi ve faydalı şekilde geçirmeleri ve sağlıkları için, kâr amacı gütmemek şartıyla, dinlenme yerleri ve spor alanları, parklar ve kışaplıklar kurmak ve yönetmek;
- n) Üyeleri arasında iyi münasebetlerin kurulmasını ve devam ettirilmesini sağlayacak toplantılar ve eğlenceler tertiplemek;
- o) Mevzuata ve amaçlarına uygun faaliyetleri ve görevleri için gerekli her türlü malları edinmek.

Yasak faaliyetler

MADDE 14. — Devlet personeli teşekkülleri :

- a) Her hangi bir suretle siyasi faaliyette bulunamazlar;
- b) Siyasi partilerden veya onlara bağlı teşekküllerden, 15 Temmuz 1963 tarihli ve 274 sayılı Sendikalar Kanununa göre veya Esnaf ve küçük sanatkârlar Kanunu gereğince kurulan veyahut kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşu vasfını taşıyan işçi ve işveren meslekî teşekküllerinden her hangi bir suretle maddi yardım kabul edemez, onlara maddi yardım yapamaz ve onların teşkilâtı içerisinde yer alamazlar;
- o) Bir siyasi partinin adı altında kurulamazlar;
- d) Hiçbir siyasi teşekkülün leh veya aleyhine her hangi bir davranışta bulunamazlar;
- e) Üyelerine doğum ve ölüm halindeki dinî törenler için gerekli sosyal yardımların yapılmasından başka hiçbir dinî faaliyete giripemez ve katılamazlar;
- f) Grev teşebbüs ve faaliyetlerini destekleyici davranışlarda bulunamazlar;
- g) Gelirlerini mevzuatın ve tüzüklerinin gösterdiği amaç ve haller dışında harcıyamazlar;
- h) Organlarının toplantı ve çalışmalarını, bu kanunun 2 nci maddesinde yazılı kurumlara ayrılmış binalarda, çalışma saatleri dışında da olsa, yapamazlar;
- i) Devlet personeli hukukuna veya kamu hizmeti görevlilerine ilişkin mevzuatın uygulanmasına dair isteklerini açıklamak veya desteklemek amacıyla açık yer toplantıları ve gösteri yürüyüşleri yapamazlar;
- j) Bakanlar Kurulundan izin almadıkça dış kaynaklardan hiçbir suretle yardım kabul edemezler;
- k) Bakanlar Kurulundan izin almadıkça milletlerarası teşekküllere katılamazlar.

Bu kanunun 2 nci maddesine göre Devlet personeli sendikası kurabilecek veya bu sendikalara üye olabilecek kimselerin memurluk vasfını esas alarak kuracakları veya üye olabilecekleri dernekler hakkında da bu maddede yazılı yasaklar uygulanır.

Bu kanunun 7 nci maddesinde yazılı Devlet personelinin memurluk vasfını esas alarak kuracakları veya üye olabilecekleri dernekler, bu kanunun 13 nci maddesinin (f), (g), (h), (l), (m), (n) ve (o) bendlerinde gösterilenler dışında faaliyette bulunamazlar.

Organlarda görev alamıyacak olanlar

MADDE 15. — Siyasi partilere kayıtlı olan Devlet personel teşekkülleri üyeleri bu teşekküllerin idare, temsil ve diğer organlarında görev alamazlar.

Millet Meclisinin kabul ettiği metin

Gelir ve mallar

MADDE 15. — 1. Devlet personeli teşekküllerinin gelirleri :

- a) Üyelerinden alacakları aidattan;
- b) Mevzuata ve tüzüklerine göre yapabilecekleri faaliyetlerden doğan gelirlerden; ve
- c) Bağışlardan ibarettir.

2. Bu teşekküller üyelerinin ödiyecekleri aidat miktarı Cemiyetler Kanunundaki kayıtlarla bağlı olmaksızın, genel kurullarının kararıyla tesbit edilir.

3. Bu teşekküllerin bağış kabul etmeleri, Bakanlar Kurulu kararnamesiyle sınırlandırılabilir veya yasaklanabilir.

Vergi muafıflığı; malların haczedilememesi

MADDE 16. — 15 Temmuz 1963 tarihli ve 274 sayılı Sendikalar Kanununun 22 nci maddesinin 4 ncü bendi ile işçi ve işveren sendikalarına ve bunların üst teşekküllerine tanınan haklar, bu kanunda söz konusu Devlet personel teşekküllerine de tanınır.

Aidatın kesilmesi

MADDE 17. — Bu kanunda öngörülen sendikalara; üyelerince ödenecek aidatın sendika tarafından gösterilecek miktarı, bu üyelerin çalıştıkları kurumlarca aylık veya ücretlerinden kesilerek sendikaya ödenir.

Fesih ve infisah halinde mallar

MADDE 18. — Feshedilen veya infisah eden Devlet personel teşekküllerinin malları, bu kanuna göre kurulmuş diğer teşekküllerden birine veya birkaçına, teşekkül tüzüğünde belirtilen şekilde devredilebilir, Teşekkülün malları, bunlardan gayrı gerçek veya tüzel her hangi bir şahsa veya teşekküle veya kuruma devredilemez veyahut feshedilen veya infisah eden teşekkülün üyeleri arasında paylaşamaz.

Birleşme halinde infisah

MADDE 19. — Devlet personel teşekküllerinin genel kurulları, 5 nci madde hükümlerine aykırı kararlar aldıkları takdirde, bu teşekküller infisah etmiş sayılırlar.

Çeşitli hükümler

MADDE 20. — Devlet personel teşekkülleri, tüzüklerinde ve yöneticilerinde değişiklik olması takdirinde, bu değişiklikleri, değişiklik vukubulur bulmaz; ve üye sayıları ile malî durumlarını, teşekkülün merkezinin bulunduğu yer idare üstünün veya ilgili kurumun yılda en çok iki defa yapabilecekleri istem üzerine, idare üstlerine ve kurumlara tam ve doğru olarak bildirmekle yükümlüdürler.

Ceza hükümleri

MADDE 21. — 1. 13 ve 14 ncü maddeler ve 15 nci maddenin 3 ncü bendi hükümlerine aykırı hareket ve davranışlarda bulunan yönetim organı başkanı ve üyeleri ile bu hareket ve davranışlar genel kurullarda vukubulduğu takdirde, bu hareket ve davranışları müsamahayla karşılıyan başkanlık mevkiinde görevde bulunan kimselere, üç aydan bir yıla kadar hapis cezası verilir.

Cumhuriyet Senatosunun kabul ettiği metin

Gelir ve mallar

MADDE 16. — 1. Devlet personeli teşekküllerinin gelirleri :

- a) Üyelerden alacakları aidattan; (bu aidat ayda 20 ve yılda 240 lirayı geçemez)
- b) Mevzuata ve tüzüklerine göre yapabilecekleri faaliyetlerden doğan gilerlerden; ve
- c) Bağışlardan ibarettir.

2. Bu teşekküller üyelerinin ödiyecekleri aidat miktarı Cemiyetler Kanunundaki kayıtlarla bağlı olmaksızın, genel kurullarının kararıyle tesbit edilir.

3. Bu teşekküllerin bağış kabul etmeleri, Bakanlar Kurulu Kararnamesiyle sınırlandırılabilir veya yasaklanabilir.

Vergi muafiyeti, malların haczedilememesi

MADDE 17. — 15 Temmuz 1963 tarihli ve 274 sayılı Sendikalar Kanununun 22 nci maddesinin 4 nci bendi ile işçi ve işveren sendikalarına ve bunların üst teşekküllerine tanınan haklar, bu kanunda söz konusu Devlet personeli teşekküllerine de tanınır.

Aidatın kesilmesi

MADDE 18. — Bu kanunda öngörülen sendikalara; üyelerince ödenecek aidatın sendika tarafından gösterilecek miktarı; bu üyelerin çalıştıkları kurumlarca aylık veya ücretlerinden kesilerek sendikaya ödenir.

Fesih ve infisah halinde mallar

MADDE 19. — Feshedilen veya infisah eden Devlet personeli teşekküllerinin malları, bu kanuna göre kurulmuş diğer teşekküllerden birine veya birkaçına, teşekkül tüzüğünde belirtilen şekilde devredilebilir. Teşekkülün malları, bunlardan gayri gerçek veya tüzel her hangi bir şahsa veya teşekküle veya kuruma devredilemez veyahut feshedilen veya infisah eden teşekkülün üyeleri arasında paylaşılamaz.

Birleşme halinde infisah

MADDE 20. — Devlet personeli teşekküllerinin genel kurulları, 5 nci madde hükümlerine aykırı kararlar aldıkları takdirde, bu teşekküller infisah etmiş sayılır.

Çeşitli hükümler

MADDE 21. — Devlet personeli teşekkülleri:

- A) Tüzüklerinde veya yöneticilerinde vâkı değişikliği derhal;
- B) Üye sayıları ile malî durumlarını ise, vâkı istek üzerine;

Teşekkül merkezinin bulunduğu yerin en büyük idare üstüne veya ilgili kuruma bildirmekle görevlidirler (B) bendi için yılda en çok iki defa talepte bulunabilir.

Ceza hükümleri

MADDE 22. — 1. 13 ve 14 nci maddeler ve 16 nci maddenin 3 nci bendi hükümlerine aykırı hareket ve davranışlarda bulunan yönetim organı başkanı ve üyeleri ile bu hareket ve davranışlar genel kurullarda vukubulduğu takdirde, bu hareket ve davranışları müsamaha ile karşılıyan başkanlık mevkiinde görevde bulunan kimselere, üç aydan bir yıla kadar hapis cezası verilir.

Millet Meclisinin kabul ettiği metin

2. 6 ncı maddenin 2 nci fıkrası hükmüne aykırı hareket edenler beşyüz liradan ikibin liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilirler.

Genel hükümler

MADDE 22. — Bu kanunla düzenlenmemiş hususlarda Türk Medeni Kanunu ile Cemiyetler Kanunu hükümleri uygulanır.

İlk kurucular

GEÇİCİ MADDE 1. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten başlayarak üç yıl içinde kurulacak Devlet Personel sendikalarının kurucu üyelerinin en az beş yıldan beri kamu hizmetinde bulunmuş olmaları şarttır.

Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten başlayarak üç yıl içinde kurulacak Devlet personel teşekküllerinin organlarına seçileceklerin en az beş yıldan beri kamu hizmetinde bulunmuş olmaları şarttır.

Yukardaki fıkralar hükümlerine aykırı surette seçilerek görev kabul edenler hakkında beşyüz liradan ikibin liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.

Yürürlüğe giriş

MADDE 23. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 24. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Cumhuriyet Senatosunun kabul ettiği metin

2. 6 ncı maddenin ikinci fıkrası hükmüne aykırı hareket edenler beşyüz liradan ikibin liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilirler.

3. 15 nci maddeye aykırı hareket edenlere üç aydan altı aya kadar hapis cezası verilir ve bir daha alınmamak kaydıyle sendikadan çıkartılır.

Genel hükümler

MADDE 23 — Bu kanunla düzenlenmemiş hususlarda Türk Medeni Kanunu ile Cemiyetler Kanunu hükümleri uygulanır.

GEÇİCİ MADDE — Devlet personeli sendikaları kurucu üyelerinin, en az beş yıl kamu hizmeti görmüş olmaları şarttır. Bu niteliği haiz olmadıkları halde kurucu üyeliği kabul edenler hakkında, beşyüz liradan ikibin liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.

Yürürlüğe giriş

MADDE 24. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 25. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Geçici Komisyonun tavsiyeleri

MADDE 1. — Kesinleşmiştir.

MADDE 2. — Geçici Komisyon, Cumhuriyet Senatosu metninin benimsenmesini tavsiye etmektedir.

MADDE 3. — Kesinleşmiştir.

MADDE 4. — Kesinleşmiştir.

MADDE 5. — Kesinleşmiştir.

MADDE 6. — Kesinleşmiştir.

MADDE 7. — Geçici Komisyon, Cumhuriyet Senatosu metninin benimsenmemesini tavsiye etmektedir.

MADDE 8. — Kesinleşmiştir.

MADDE 9. — Kesinleşmiştir.

MADDE 10. — Geçici Komisyon, Cumhuriyet Senatosu metninin benimsenmesini tavsiye etmektedir.

MADDE 11. — Geçici Komisyon, Cumhuriyet Senatosu metninin benimsenmesini tavsiye etmektedir.

MADDE 12. — Geçici Komisyon, Cumhuriyet Senatosu metninin benimsenmesini tavsiye etmektedir.

MADDE 13. — Geçici Komisyon, Cumhuriyet Senatosu metninin benimsenmesini tavsiye etmektedir.

MADDE 14. — Geçici Komisyon, Cumhuriyet Senatosu metninin benimsenmemesini tavsiye etmektedir.

MADDE 15. — Geçici Komisyon, Cumhuriyet Senatosuna eklenen bu maddenin benimsenmemesini tavsiye etmektedir.

MADDE 16. — Geçici Komisyon, Cumhuriyet Senatosu metninin benimsenmemesini tavsiye etmektedir.

MADDE 17. — Geçici Komisyon, Cumhuriyet Senatosu metninin benimsenmesini tavsiye etmektedir.

MADDE 18. — Geçici Komisyon, Cumhuriyet Senatosu metninin benimsenmesini tavsiye etmektedir.

MADDE 19. — Geçici Komisyon, Cumhuriyet Senatosu metninin benimsenmesini tavsiye etmektedir.

MADDE 20. — Geçici Komisyon, Cumhuriyet Senatosu metninin benimsenmesini tavsiye etmektedir.

MADDE 21. — Geçici Komisyon, Cumhuriyet Senatosu metninin benimsenmesini tavsiye etmektedir.

MADDE 22. — Geçici Komisyon, Cumhuriyet Senatosu metninin benimsenmesini tavsiye etmektedir.

MADDE 23. — Geçici Komisyon, Cumhuriyet Senatosu metninin benimsenmesini tavsiye etmektedir.

GEÇİCİ MADDE. — Geçici Komisyon, Cumhuriyet Senatosu metninin benimsenmesini tavsiye etmektedir.

MADDE 24. — Geçici Komisyon, Cumhuriyet Senatosu metninin benimsenmesini tavsiye etmektedir.

MADDE 25. — Geçici Komisyon, Cumhuriyet Senatosu metninin benimsenmesini tavsiye etmektedir.

Dönem : 1

Toplantı : 4 MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 532 ye | nci ek

**Millî Prodüktivite Merkezi kuruluş kanunu tasarısı hakkında
Cumhuriyet Senatosu Başkanlığının ret tezkeresi ile Millet Meclisi
Geçici Komisyon raporu (Millet Meclisi 1/321; Cumhuriyet
Senatosu 1/437)**

(Not : Cumhuriyet Senatosu S. Sayısı : 557)

*Cumhuriyet Senatosu
Genel Sekreterliği
Kanunlar Müdürlüğü
Sayı : 4530*

13 . 3 . 1965

Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : 15 . 12 . 1964 gün ve 3621 - 17768 sayılı yazınıza karşılıktır :

Millî Prodüktivite Merkezi kuruluş kanunu tasarısının reddi hakkındaki Cumhuriyet Senatosu Geçici Komisyon raporu Genel Kurulun 12 . 3 . 1965 tarihli 53 nci birleşiminde aynen ve açık oyla kabul edilerek dosya ilişikte sunulmuştur.

Arz ederim. Saygılarımla.

Enver Aka
Cumhuriyet Senatosu Başkanı

Açık oy neticesi : (100)
Kabul : 87
Ret : 11
Çekinse : 2

Not : Bu rapor Genel Kurulun 9 . 3 . 1965, 12 . 3 . 1965 tarihli 51 ve 53 nci birleşiminde görüşülmüştür.

MİLLET MECLİSİNİN KABUL ETTİĞİ
METİN

**Millî Prodüktivite Merkezi kuruluş kanunu
tasarısı**

Kuruluş :

MADDE 1. — Kamu Kurumu niteliğinde tüzel kişiliği haiz, bütün işlemlerinde özel hukuk hükümlerine tabi ve merkezi Ankara'da olmak üzere Millî Prodüktivite Merkezi kurulmuştur.

Millî Prodüktivite Merkezi, (MPM) remzi ile de ifade olunur.

Kurumun gelir ve giderle ilgili bütün işlemleri Muhasebe Umumiye, Artırma, Eksiltme ve İhale kanunlarına ve Sayıştayın vize ve denetimine tabi değildir.

MPM, 12 . 5 . 1964 tarihli ve 468 sayılı Kanununun 4 ncü maddesi gereğince Yüksek Denetleme Kurulu tarafından denetlenir.

Görevleri :

MADDE 2. — MPM nin görevleri şunlardır :

a) Yurt ekonomisinin prodüktivite esaslarına uygun olarak gelişmesine yarınacak tedbirleri araştırmak, bu tedbirlerin uygulamaya konulmasını sağlayacak çalışmalarda bulunmak;

b) Resmî ve özel sektördeki müessese ve iş yerlerinde verimi artıracak ve israfı önliyecek metotları tesbit etmek ve bunların uygulama imkânlarını araştırmak, uygulamayı izliyerek gerekli tavsiyelerde bulunmak;

c) Prodüktivite ile ilgili teknik yardımları sağlamak, gerekli eğitim ve istişare çalışmalarında bulunmak;

d) Çeşitli vasıtalarla verimi artırıcı bilgileri ve modern metotları yaymak;

e) Devlet daireleri, resmî ve özel sektör işyerleri, işçi ve işveren teşekkülleri, meslek teşekkülleri, bilûmum eğitim ve öğretim kurumları, üniversiteler ve başka bilim kurumları ve yabancı memleketlerde aynı maksatla kurulmuş teşekküller ile temas ve işbirliği sağlamak;

f) Millî prodüktiviteyi ölçmek hususunda gerekli çalışmaları ve bu konu ile ilgili kurum ve kurullar ile işbirliği yapmak ve sonuçlarını yabancı memleketlerin sonuçları ile karşılaştırmak, bunları belirli zamanlarda yayınlamak;

g) Prodüktivite ile ilgili dernekler kurulmasını teşvik etmek, kurulan dernekler ile temas ve işbirliği sağlamak.

Organları :

MADDE 3. — MPM nin organları şunlardır :

- a) Genel Kurul
- b) Yönetim Kurulu
- c) Denetleme Kurulu
- d) Danışma Kurulları

Genel Kurul :

MADDE 4. — Genel Kurul, MPM nin en üst yetki organı olup temsilci ve tabii üyelere meydana gelir.

A) Temsilci üyeler :

a) Üniversitelerin prodüktivite ile ilgili kürsülerinden ve enstitülerinden, prodüktivite ile ilgili başka bilim ve eğitim kurumlarından;

b) Başbakanlık, Millî Savunma, Maliye, Millî Eğitim, Bayındırlık, Ticaret, Gümrük ve Tekel, Tarım, Ulaştırma, Çalışma, Sanayi, Enerji ve Tabii Kaynaklar, İmar ve İskân, Köy İşleri Bakanlıkları temsilcileri bu bakanlıklara bağlı veya denetlemelerine tabi teşekküller arasından;

c) Türkiye Ticaret Odası, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliğinden, MPM gelirlerine katılan oda ve borsalardan, ziraat odalarından, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliğinden, Türkiye Esnaf ve Sanatkârları Teşkilâtı Konfederasyonundan, veteriner odalarından;

d) Üye sayısı bakımından en çok temsil kabiliyetini haiz ve en üst işçi teşekkülünden;

e) Üye adedi itibariyle en çok temsil kabiliyetini haiz ve en üst işveren teşekkülünden; İstenecek temsilcilerden meydana gelir.

MPM nin ilk Genel Kuruluna gelecek temsilci üyelerin sayısı ve temsil edecekleri teşekkül ve makamlar bu kanuna ekli listede gösterilmiştir. Genel Kurul, sonraki toplantıları için gelecek temsilci üyelerin sayısını ve temsil edecekleri teşekkül ve makamları tesbit etmek yetkisine sahiptir.

B) Tabii Üyeler.

a) Bu maddenin (A) bendinin (b) fıkrasında yazılı bakanların prodüktivite ile ilgili daireslerinin âmirleri,

b) Genel Kurulun toplandığı tarihte faaliyette bulunan Danışma Kurullarının Başkanları,

- c) Prodüktivite derneklerinin başkanları,
- d) MPM nin eski başkanları,
- e) Genel Sekreter.

Genel Kurulun toplanma zamanı ve yeri :

MADDE 5. — Genel Kurul, yılda bir defa, ilân olunan günde üyelerin çoğunluğu ile toplanır. Toplantı gününde çoğunluk olmazsa ertesi günü gelen üyelerle toplantı yapılır.

Genel Kurulun görevleri :

MADDE 6. — Genel Kurulun görevleri şunlardır :

a) Yönetim Kurulu tarafından sunulacak bütçeyi ve hizmetler karşılığında alınacak ücret tarifelerini ve Bakanlar Kurulunun tasvibine sunulacak personel kadrosunu tasdik eylemek;

b) Yönetim Kurulunun yıllık çalışma ve malî raporlarını görüşüp karara bağlamak;

c) Yönetim Kurulu asıl ve yedek üyelerini seçmek;

d) Denetleme Kurulu raporlarını incelemek;

e) Yönetim ve denetleme kurullarını ibra etmek yahut ibra için tamamlayıcı inceleme yapılmasına veya haklarında gereken işleme karar vermek;

f) Danışma kurullarını seçmek;

g) MPM ihtiyaçları için gayrimenkul inşa edilmesine, satın alınmasına veya bunların satılmasına karar vermek;

h) Hazırlanacak yönetmelikleri ve değişikliklerini kabul etmek;

ı) Başka hususlarda gereken kararlar almak.

Yönetim Kurulu :

MADDE 7. — Yönetim Kurulu MPM nin yürütme organıdır. Genel Kurul içinden bir yıl için seçilen ve her yıl yarısı değişen altı üye-

den teşekkül eder. Ancak Hükümet işçi ve işveren gruplarından en az birer temsilinin Yönetim Kuruluna girmesi şarttır. Yönetim Kuruluna gösterilecek adayların prodüktivite mevzuu ile ilgili olmalarına dikkat olunur. Asıl üyeler ile birlikte aynı sayıda ve aynı usullerle yedek üyeler de seçilir.

Genel Sekreter Yönetim Kurulunun tabii üyesidir.

MPM ni, Yönetim Kurulunu her yıl kendi aralarından seçilen başkan temsil eder.

Görev süresi bitenler yeniden seçilebilirler.

İlk seçimden bir sene sonra ayrılacak üyeler kur'a ile belli olur.

Yönetim Kurulunun yetki ve görevleri :

MADDE 8. — Yönetim Kurulunun yetki ve görevleri şunlardır.

a) Bu kanunun ve bu kanuna göre düzenlenecek yönetmeliklerin ve Genel Kurul kararlarının verdiği yetki dairesinde MPM nin görevlerini gereği gibi yerine getirmek;

b) MPM nin yıllık faaliyet programı ile faaliyet raporunu ve malî raporunu hazırlamak ve Genel Kurula sunmak;

c) MPM nin yıllık bütçesini hazırlayıp Genel Kurulun tasdikine sunmak;

d) Personel kadrosunu hazırlamak ve Genel Kurulun tasdikinden sonra Bakanlar Kurulunun tasvibine sunmak;

e) Yapılacak hizmetler karşılığı alınacak ücretleri tesbit etmek veya tarifeler yapmak ve bunları Genel Kurulun tasdikine sunduktan sonra uygulamak, tarifede bulunmayan hizmetler için fiyat tesbiti yapmak;

f) Gelirleri toplamak ve bunları bütçe gereğince ve yönetmeliğe göre harcamak;

g) Genel Kurulu toplantıya çağırarak;

h) MPM nin bütün faaliyetlerini düzenlemek ve bunların en iyi şekilde uygulanması için gereken tedbirleri ve kararları almak;

ı) Prodüktivitenin artırılması konusunda teklif ve tavsiyelerde bulunmak ve prodüktiviteye etki yapacak mevzuat hakkında mütalâa vermek;

j) Genel Sekreterleri ve gereken görevlileri tayin etmek gerektiğinde görevlerine son vermek.

Denetleme Kurulu :

MADDE 9. — MPM'nin hesapları ve bunlarla ilişkin işlemleri Genel Kuruldaki Maliye, Ticaret ve Sanayi Bakanlıklarının temsilci üyelerinden kurulan üç kişilik bir denetleme kurulu tarafından denetlenir.

Denetleme Kurulunun yetki ve görevleri :

MADDE 10. — Denetleme Kurulu, MPM'nin hesaplarını ve bunlarla ilişkin işlemlerini denetlemeye yetkili olup görevleri şunlardır :

a) MPM'nin gelirlerinin kanuna ve bu kanuna göre düzenlenecek yönetmelik esaslarına göre tahakkuk ve tahsil edilip edilmediğini kontrol etmek;

b) MPM'nin giderlerinin bütçedeki esaslara, Genel Kurul ve Yönetim Kurulu kararlarına uygunluklarını araştırmak;

c) Defterleri ve kayıtları incelemek;

d) MPM'nin bir yıllık hesapları ve bunlarla ilgili işlemleri hakkında Genel Kurula rapor vermek.

Danışma kurulları :

MADDE 11. — Merkez çalışmasının gerektiği alanlarda çalışmak üzere Genel Kurul veya zaruri hallerde Yönetim Kurulu kararları ile çalışma süreleri belli edilerek kurulan Danışma kurulları bilimsel inceleme ve danışma organlarıdır.

Görev ve yetkileri de ayrıca kararlarda belirtilir.

Genel Sekreter :

MADDE 12. — MPM'nin işleri, Yönetim Kurulunca kendi üyeleri dışından seçilerek atanan bir Genel Sekreter tarafından yürütülür.

Genel Sekreterin Yüksek öğrenimini yapmış olması ve yabancı dil bilmesi şarttır.

Gelirleri :

MADDE 13. — Millî Prodükdüvite Merkezinin gelirleri şunlardır :

a) Her yıl Maliye Bakanlığı bütçesine konulacak ödenek,

b) Türkiye Ticaret Odaları - Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği ile yıllık gelirleri 250 000 liradan fazla olan Ticaret ve

Sanayi Odaları, Sanayi Odaları, Ticaret Odaları, Ticaret Borsalarının, iş veren ve işçi sendikaları birliklerinin, Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Teşkilâtı Konfederasyonunun bir evvelki yılda sağlanan fiili gelirlerinin yüzde ikisi oranında mütaakıp yılın bütçelerine koyacakları ve o yılın Haziran ve Ekim aylarında iki eşit taksitle ödiyecekleri aidatlar.

c) İktisadi Devlet Teşekküllerinin idare ve murakabesi hakkında kanuna tabi teşekkül ve ortaklıklarla bakanlıkların teftiş ve denetlenmesi altındaki birlik, kurum ve ofislerin, katma bütçeli dairelerin her yıl bütçelerine koyacakları 5 000 lira kesin aidat ile bir evvelki yılın bilançosuna göre tahakkuk eden sâfi kârların binde birine tekabül eden orantılı aidatlar;

d) MPM'nin istek üzerine yapacağı hizmetler karşılığı olarak gerçek ve tüzel kişilerden, tesbit olunacak esaslara göre alınacak ücretler;

e) Yayın gelirleri;

f) Her türlü yardım, bağış, faiz ve başka gelirleri.

Zamanında ödenmeyen gelirler % 10 zamlı tahsil olunur.

Gayrimenkul ve menkul mallar :

MADDE 14. — MPM'nin bu kanunda belirtilen kamu hizmetlerini ifa edebilmesi için gerekli olduğu Sanayi Bakanlığınca belirtilecek arazi ve arsalarla binalardan Hazine mülkiyetinde bulunanlar Maliye Bakanlığının tasvibi ile bedelsiz olarak MPM'ne devir ve temlik edilebilirler.

7367 sayılı Kanun ile belediyelere devredilmiş olan aynı nitelikteki arazi ve arsalar için de yukardaki fıkra hükmü uygulanır.

MADDE 15. — MPM'nin malları Devlet malı sayılır. Bu mallarla para ve para hükmündeki evrak ve senetleri aleyhine cürüm işliyen personel bu cürümlerinden ötürü Devlet memurları gibi ceza görür.

Yönetmelikler :

MADDE 16. — MPM'nin Genel Kurulunun Yönetim Kurulunun Denetleme Kurulunun ve

Danışma kurullarının toplanma esas ve usulleri, bütçesinin düzenlenmesi, gelirlerinin toplanması ve harcanması şekli, toplantıya katılan Yönetim ve Denetleme Kurulu üyelerine, Danışma kurulları üyelerine verilecek huzur haklarının (beher toplantı günü için 50 lirayı ve aylık toplamı da 500 lirayı geçmemek şartıyla) miktarı, bu kanunun uygulanmasını gerektiren diğer konular Yönetim Kurulunca hazırlanıp Genel Kurul tarafından kabul edilecek yönetmeliklerde belirtilir.

Geçici hükümler :

GEÇİCİ MADDE 1. — Hali hazırda faaliyette bulunan Bakanlıklararası Produktivite Komitesinin hak ve vecibeleri, bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren MPM ne intikal eder.

İlk Genel Kurul toplantısına kadar Bakanlıklararası Produktivite Komitesi bu kanunda yazılı Yönetim Kurulu görevlerini yerine getirir.

GEÇİCİ MADDE 2. — Bu kanuna göre kurulan ve ilişik listede yazılı üyelerden teşekkül eden Genel Kurul, kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç iki ay içinde Bakanlıklararası Produktivite Komitesi Başkanı tarafından toplantıya çağırılır.

GEÇİCİ MADDE 3. — Bu kanunda yazılı gelirlerin toplanmasına kadar yapılacak giderler için Sümerbank emrinde bulunan 1 956 157,12 liralık Merinos Fonundan 500 000 lira faizsiz olarak kullanılmak ve en geç iki yıl sonra iade edilmek üzere MPM emrine verilir.

GEÇİCİ MADDE 4. — 16 ncı maddeye yapılması öngörülen yönetmelikler, ilk Genel Kurulun toplandığı tarihten itibaren üç ay içinde yapıp Genel Kurulun tasvibine sunulur.

Son hükümler :

MADDE 17. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 18. — Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

I - Temsilci üyeler

A) GRUPU :

1. Ankara Üniversitesi

2

2. Atatürk Üniversitesi	1
3. İstanbul Üniversitesi	2
4. İstanbul Teknik Üniversitesi	3
5. Ege Üniversitesi	1
6. Karadeniz Teknik Üniversitesi	4
7. Orta - Doğu Teknik Üniversitesi	4
8. İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi	4

9. Bilimsel Kurumlar

a) Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi İşletme Enstitüsü

1

b) İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi İşletme İktisadi Enstitüsü

1

c) İstanbul Teknik Üniversitesi Elektro Teknik Kurumu

1

d) İstanbul Teknik Üniversitesi Isı Tekniği ve Ekonomi Araştırma Kurumu

1

e) İstanbul Teknik Üniversitesi Ziraat Makinaları Muayene ve Araştırma Merkezi

1

f) İstanbul Teknik Üniversitesi Türk Teknik Haberleşme Merkezi

1

g) İstanbul Teknik Üniversitesi Yapı Araştırma Kurumu

1

h) Tarım Bakanlığı Ormanlık Araştırma Merkezi

1

i) Robert Koleji Araştırma Merkezi

1

j) Türk Standartlar Enstitüsü

1

k) Türkiye Orta - Doğu Ämme İdaresi Enstitüsü

2

1) Türkiye İhracaatı Geliştirme Merkezi

1

m) Türkiye ve Orta - Doğu Çalışma Enstitüsü

1

n) Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu

1

o) Türkiye Ekonomik Kurumu

1

37

B) GRUPU :

1. Bakanlıklar :

a) Başbakanlık Devlet Plânlama Teşkilâtı

1

b) Yüksek Denetleme Kurulu

1

c) Milli Savunma Bakanlığı	1
d) Maliye Bakanlığı	2
e) Millî Eğitim Bakanlığı	1
f) Bayındırlık Bakanlığı	1
g) Ticaret Bakanlığı	1
h) Gümrük ve Tekel Bakanlığı	1
i) Tarım Bakanlığı	1
j) Ulaştırma Bakanlığı	1
k) Çalışma Bakanlığı	1
l) Sanayi Bakanlığı	1
m) Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı	1
n) Köy İşleri Bakanlığı	1
2. Teşekküller :	
a) DDY İşletmesi Genel Müdürlüğü	1
b) Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü	1
c) Etibank Genel Müdürlüğü	1
d) Et ve Balık Kurumu Genel Müdürlüğü	1
e) Karayolları Genel Müdürlüğü	1
f) Maden Teknik ve Arama E. Gn. Müdürlüğü	1
g) Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumu Gn. Müdürlüğü	1
h) PTT İşletme Genel Müdürlüğü	1
i) Sümerbank Genel Müdürlüğü	1
j) Toprak Mahsulleri Ofisi Genel Müdürlüğü	1
k) Türkiye Çimento Sanayii T. A. Ş. Genel Müdürlüğü	1
l) Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu	1
m) Türkiye Selüloz ve Kâğıt Fabrikaları	1
n) Türkiye Petrolleri A. O. Genel Müdürlüğü	1
o) Türkiye Şeker Fabrikaları A. Ş.	1
ö) Tekel Genel Müdürlüğü	1
p) İş ve İşçi Bulma Kurumu Genel Müdürlüğü	1
r) Denizcilik Bankası T. A. Ş. Genel Müdürlüğü	1
s) Devlet Üretme Çiftlikleri Genel Müdürlüğü	1
ş) Orman Genel Müdürlüğü	1
t) Petrol Ofisi Genel Müdürlüğü	1
u) Zirai Donatım Kurumu Genel Müdürlüğü	1

C) GRUPU :	
1. Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği	4
2. Ticaret odaları :	
a) İstanbul Ticaret Odası	1
b) İzmir Ticaret Odası	1
3. Sanayi odaları :	
a) İstanbul Sanayi Odası	2
b) Ege Bölgesi Sanayi Odası	2
4. Ticaret ve sanayi odaları :	
a) Adana Ticaret ve Sanayi Odası	1
b) Ankara Ticaret ve Sanayi Odası	1
c) Bursa Ticaret ve Sanayi Odası	1
d) Eskişehir Ticaret ve Sanayi Odası	1
e) Gaziantep Ticaret ve Sanayi Odası	1
f) İskenderun Ticaret ve Sanayi Odası	1
g) Konya Ticaret ve Sanayi Odası	1
h) Mersin Ticaret ve Sanayi Odası	1
i) Samsun Ticaret ve Sanayi Odası	1
5. Ticaret borsaları :	
a) Adana Ticaret Borsası	1
b) Ankara Ticaret Borsası	1
c) Bursa Ticaret Borsası ,	1
d) İstanbul Ticaret Borsası	1
e) İzmir Ticaret Borsası	1
6. Veteriner odaları	1
7. Türk Mühendis ve Mimar odaları	5
8. Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Teşkilâtı Konfederasyonu	4
9. Ziraat odaları	1

D) GRUPU :	
1. İşveren teşekkülleri :	
a) İşveren Sendikaları Konfederasyonu	35

(Çalışma Bakanlığınca tanzim edilen ve sendikaların işkolları yönetmeliğinde gösterilen işkollarından birer temsilci katılmak suretiyle)

E) GRUPU :	
1. İşçi teşekkülleri	
a) İşçi Sendikaları Konfederasyonu	35
(Çalışma Bakanlığınca tanzim edilen ve sendikaların işkolları yönetmeliğinde gösterilen işkollarından birer temsilci katılmak suretiyle)	

II - Kanunun 4 ncü maddesinin (B) bendinin (a) fıkrasında yazılı tabii üyeler :

1. Başbakanlık Devlet Plânlama Teşkilâtı Müsteğarı
2. Maliye Bakanlığı Hazine Genel Müdürü ve İktisadi İş Birliği Teşkilâtı Genel Sekreteri.
3. Millî Savunma Bakanlığı Kara Kuvvetleri Ordu Donatım Dairesi Başkanı
4. Ticaret Bakanlığı İç Ticaret Genel Müdürü

5. Tarım Bakanlığı Ziraat İşleri Genel Müdürü
6. Tarım Bakanlığı Toprak Su İşleri Genel Müdürü
7. Sanayi Bakanlığı Sanayi Dairesi Reisi
8. Sanayi Bakanlığı Maden Dairesi Reisi
9. Sanayi Bakanlığı Küçük Sanatlar Dairesi Reisi
10. Tarım Bakanlığı Veteriner Genel Müdürü
11. Tarım Bakanlığı Zirai Mücadele ve Zirai Karantina Genel Müdürü

Geçici Komisyon raporu

Millet Meclisi
Geçici Komisyon
Esas No. : 1/321
Karar No. : 5

1 . 4 . 1965

Yüksek Başkanlığa

Millî Prodüktivite Merkezi Kuruluş Kanunu tasarısının Millet Meclisince kabul edilen metninin tümünün, Cumhuriyet Senatosu tarafından reddedilmesi üzerine, Komisyonumuz toplanmış ve ret gerekçelerini müzakere etmiştir.

Ret gerekçesini teşkil eden Cumhuriyet Senatosu Geçici Komisyonu raporunda, ayrıca «bir Millî Prodüktivite Merkezi kurulmasının lüzum ve faydasına, esas itibariyle kaanî olunmuş ve bu maksatla bir kanun çıkarılması da yerinde görülmüş» denmekle beraber, binnetice metinde bâzı ıslahat yapılması mütalâasıyla tasarının reddi gerektiği ileri sürülmektedir. Bu durumda Cumhuriyet Senatosunun yapacağı iş, maddelere geçmek suretiyle lüzum gördüğü değişiklikleri iera etmekten ibaretti. Bu değişiklikler yapılmadığına göre, Anayasamızın 92 nci maddesinin tâyin ettiği prosedüre uygun olarak Komisyonumuz, reddin kabulü veya ademi kabulü şıklarından birini tercih etmek durumunda kalmıştır.

Yukarda arz ettiğimiz veçhile, Cumhuriyet Senatosu Kanunun lüzum ve faydasını sarahaten kabul ettiğinden, Komisyonumuz, reddin ademi kabulüyle Millet Meclisi metninde ısrara ve keyfiyetin Yüksek Genel Kurula arzına karar vermiştir.

Saygı ile sunulur.

Başkan ve sözcü

Aydın

O. Apaydın

Burdur

N. Yavuzkan

İmzada bulunamadı

Kâtip

Sakarya

Y. Ulusoy

Denizli

R. Şenel

İmzada bulunamadı

Urfa

O. Ağan

Artvin

S. O. Avcı

Muğla

H. Baydur

Zonguldak

M. A. Pestilci

Balıkesir

F. İslimyci

İmzada bulunamadı

Trabzon

E. Dikmen

